

Cyfarfod

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

Dyddiad ac Amser

10.00 y.b., DYDD IAU, 13EG HYDREF, 2022

Lleoliad

Cyfarfod Rhithiol

Pwynt Cyswllt

Lowri Haf Evans

01286 679878

Lowrihafevans@gwynedd.llyw.cymru

(Dosbarthwyd 6 Hydref 2022)

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

AELODAETH (18)

Plaid Cymru (8)

Y Cynghorwyr

Menna Baines
Meryl Roberts
Huw Rowlands

Jina Gwyrfai
Medwyn Hughes
Sedd Wag - Plaid Cymru

Elfed Wyn ap Elwyn
Paul John Rowlinson

Annibynnol (4)

Y Cynghorwyr

John Brynmor Hughes
Richard Glyn Roberts

Angela Russell
Rob Triggs

Aelod Lleyg (6)

Hywel Eifion Jones
Mrs Clare Hitchcock
Mr Elwyn Rhys Parry
Mrs Sharon Warnes

Sedd Wag x 2

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor

R H A G L E N

1. YMDDIHEURIADAU

I dderbyn unrhyw ymddiheuriadau am absenoldeb

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

I dderbyn unrhyw ddatganiad o fuddiant personol

3. MATERION BRYD

Nodi unrhyw eitemau sy'n fater brys ym marn y cadeirydd fel y gellir eu hystyried.

4. COFNODION

5 - 10

Bydd y Cadeirydd yn cynnig y dylid llofnodi cofnodion cyfarfod o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd 8fed Medi 2022 fel rhai cywir

5. DEDDF LLYWODRAETH LEOL AC ETHOLIADAU (CYMRU) 2021 11 - 16

I dderbyn yr adroddiad a'r cynnydd a gofyn am adroddiad pellach i Bwyllgor Chwefror

6. RHAGLEN GYFALAF 2022/23 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2022 17 - 26

I dderbyn y wybodaeth, ystyried y risgiau ynglŷn â'r Rhaglen Gyfalaf, a chraffu penderfyniadau i'r Cabinet

7. CYLLIDEB REFENIW 2022/23 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2022 27 - 49

I dderbyn y wybodaeth, ystyried risgiau sy'n deillio o'r tafluniadau gwariant yn erbyn y gyllideb, a chraffu'r penderfyniadau i'r Cabinet yng nghyswllt rheoli cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau

8. TROSOLWG ARBEDION: ADRODDIAD CYNNYDD AR WIREDDU 50 - 61 CYNLLUNIAU ARBEDION

I dderbyn y wybodaeth ac ystyried y risgiau cyffredinol sy'n deillio o lithriadau yn yr arbedion

Eitem 4

PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO 08-09-2022

Presenoldeb:

Cynghorwyr:

Menna Baines, Elfed Wyn ap Elwyn, Meryl Roberts, Medwyn Hughes, Paul Rowlinson, Huw Rowlands, John Brynmor Hughes, Angela Russell, Richard Glyn Roberts a Rob Triggs.

Aelodau Lleyg:

Sharon Warnes (Cadeirydd), Hywel Eifion Jones, Clare Hitchcock a Rhys Parry.

Swyddogion:

Dewi Morgan (Pennaeth Cyllid), Ffion Madog Evans (Uwch Reolwr Cyllid), Caren Rees Jones (Cyfrifydd Grŵp - Cyfalaf a Rheolaeth), Sian Pugh (Cyfrifydd Grŵp – Corfforaethol a Phrosiectau), Alun Williams (Uwch Reolwr Busnes) ac Eirian Roberts (Swyddog Gwasanaethau Democratiaeth).

Eraill a wahoddwyd:

Y Cynghorydd Ioan Thomas (Aelod Cabinet Cyllid)
Alan Hughes (Archwilio Cymru)

1. YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriad gan y Cynghorydd Jina Gwyrfai.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Holodd y Cynghorydd Rob Triggs a ddylai ddatgan buddiant personol yn eitem 5 – Datganiad o Gyfrifon 2021-22, oherwydd ei fod yn derbyn pensiwn Gwasanaeth Tân, a bod cyfeiriad yn yr adroddiad at gronfeydd pensiwn. Mewn ymateb, nododd y Pennaeth Cyllid nad oedd hwn yn fuddiant oedd yn effeithio ar y gyllideb o ran gallu'r aelod i gymryd rhan yn y drafodaeth.

3. MATERION BRYS

Gan gyfeirio at fwriad y Prif Weinidog i wneud cyhoeddiad yn nes ymlaen yn y dydd ynglŷn â'i chynlluniau ar gyfer mynd i'r afael â'r cynnydd aruthrol ym mhris tanwydd, holodd aelod a fyddai yna gyfle i'r pwyllgor hwn drafod y mater mewn cyfarfod yn y dyfodol. Awgrymwyd bod hynny'n fater i'w godi dan eitem 7 – Blaen Raglen y Pwyllgor.

4. COFNODION

Derbyniodd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd 30 Mehefin, 2022 fel rhai cywir.

5. DATGANIAD O GYFRIFON 2021/22

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Cyllid yn cyflwyno'r Datganiad o Gyfrifon statudol (drafft cyn archwiliad) ar gyfer blwyddyn ariannol 2021/22. Nodwyd:-

- Bod y cyfrifon drafft yn cael eu harchwilio ar hyn o bryd, ac y cyflwynid y fersiwn terfynol yn dilyn archwiliad er cymeradwyaeth yng nghyfarfod 17 Tachwedd 2022 o'r pwyllgor hwn.
- Nad oedd gofyn statudol i aelodau etholedig gymeradwyo'r fersiwn drafft o'r Datganiad o Gyfrifon. Er hynny, ystyrid bod cyflwyno'r datganiad drafft i'r pwyllgor hwn er gwybodaeth yn arfer da i'w ddilyn, ac yn gyfle i'r aelodau holi swyddogion ariannol am y cynnwys ac arfogi eu hunain gyda gwybodaeth berthnasol er mwyn ystyried risgiau perthnasol, a materion eraill fydd yn destun archwiliad, yn eu cyd-destun.

Rhoddodd yr Aelod Cabinet Cyllid ddiweddariad i'r aelodau ar eu cyfrifoldebau ynghyd ag amlinelliad o lle rydym wedi cyrraedd ar y daith. Yna manylodd yr Uwch Reolwr Cyllid ar gynnwys yr adroddiad.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Adran am y gwaith manwl, gan wahodd cwestiynau a sylwadau gan yr aelodau. Yn ystod y drafodaeth, codwyd y materion a ganlyn:-

- Diolchwyd i'r Aelod Cabinet a'r Uwch Reolwr Cyllid am roi cyflwyniadau clir iawn, oedd yn tynnu sylw at nifer o faterion hynod o bwysig mewn ffordd ddealladwy.
- Gan gyfeirio at yr angen i brisio mwy o eiddo yn sgil y ffaith bod lefelau chwyddiant mor uchel, holwyd a oedd yna unrhyw newidiadau o ran prisio asedau priffyrdd, ac a oedd hynny'n debygol o greu unrhyw oedi o ran archwilio'r cyfrifon. Mewn ymateb, nodwyd bod priffyrdd yn ymddangos dan 'is-adeiladwaith' yn Nodyn 15 o'r Cyfrifon (Eiddo, Offer a Chyfarpar). Eglurwyd nad oedd priffyrdd yn cael eu hail-brisio, a'u bod i mewn ar eu cost hanesyddol. Pe bai'r Cyngor yn gwneud darn o waith ar unrhyw ffordd, roedd yn mynd i mewn ar y gost, ac yn cael ei brisio yn unol â'r polisi yn Nodyn 1 o'r Cyfrifon dros 40 o flynyddoedd. Nodwyd ymhellach bod gwaith ar droed yn Lloegr i newid y drefn oherwydd nad oedd hyn, o bosib, yn adlewyrchiad o beth ydi gwerth y ffordd, ac un o'r cynigion dan ystyriaeth oedd bod y ffigwr net yn unig yn cael ei roi i mewn, yn hytrach na chynnwys y dadansoddiad manwl fel yn Nodyn 15. Efallai bod yna opsiynau eraill hefyd, ond nid oedd hyn yn fater hawdd gan fod y wybodaeth sydd gan y cynghorau ynglŷn â'r gwariant a wnaethpwyd ar ffyrdd ar sail y gost hanesyddol yn unig, gan nad oedd prisiad wedi'i wneud ohonynt erioed. Holwyd ymhellach a fyddai hyn yn effeithio ar archwiliad eleni o Gyfrifon y Cyngor hwn. Mewn ymateb, nodwyd y gallai gael effaith, ond bod y trafodaethau'n parhau.
- Holwyd a oedd y prisio mwy manwl am fod yn batrwm i'r dyfodol. Mewn ymateb, eglurwyd mai'r lefelau chwyddiant uchel oedd wedi effeithio ar hyn, a tra bo lefelau chwyddiant yn parhau'n uchel, roedd yn debygol y byddai yna fwy o ofyn am hyn oherwydd y prisiau cyfnewidiol yma. Roedd y mater hwn yn cael ei drafod hefyd gan ei fod yn fyrdwn ychwanegol ar gynghorau mewn cyfnod heriol yn ariannol, er bod Gwynedd yn fwy ffodus na rhai cynghorau yn hyn o beth, gan bod gennym ein prisiwr mewnlol ein hunain i wneud y gwaith. Nodwyd hefyd bod y mater yn dal i gael ei drafod ar hyn o bryd ac y byddai canllawiau newydd yn cael eu rhyddhau yn fuan, fyddai'n rhoi mwy o eglurhad ar y mater.
- Holwyd a oedd yr hen ffordd o Lanwnda i Gaernarfon, sydd bellach yn nwylo Cyngor Gwynedd yn sgil agor y ffordd osgoi newydd, yn cael ei hadlewyrchu mewn unrhyw ffordd yn y cyfrifon. Mewn ymateb, eglurwyd bod arian ychwanegol yn cael ei gynnwys yn y setliad i adlewyrchu'r ffaith bod ffordd wedi peidio bod yn gefnffordd, ac wedi trosglwyddo o ofalaeth yr Asiantaeth Cefnffyrdd i'r Cyngor Sir.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â ffynhonnell ariannu'r £4.4m o wariant ar waliau Harbwr Aberdyfi, eglurwyd bod yna nifer o gynlluniau ym maes llifogydd ac arfordirol sydd â hawl gwneud benthyciadau ar eu cyfer, gyda chefnogaeth yn dod drwy'r setliad i dalu amdanynt, a bod hyn yn y rhaglen gyfalaf yn barod.
- Gan gyfeirio at Dabl 3 o'r Cyfrifon – Crynodeb o Wariant Cyfalaf a'i Ariannu – holwyd pam bod gwariant Amgylchedd gymaint uwch yn 2021/22 nag yr oedd yn 2020/21. Mewn ymateb, eglurwyd mai'r prif reswm am hynny oedd bod yr Adran wedi derbyn £8.3m o'r Gronfa Trafnidiaeth Leol yn 2021/22, o gymharu â £2m yn 2020/21. Nodwyd

- hefyd, yn wahanol i wariant refeniw, bod gwariant cyfalaf yr adrannau yn gallu amrywio'n sylweddol o un flwyddyn i'r llall, yn ddibynnol ar y prosiectau sydd ar y gweill.
- Nodwyd ei bod yn ymddangos bod y Cyngor yn bod yn ddarbodus iawn yn cynyddu ei reserfau, ond holwyd a oedd y swyddogion yn bryderus ynglŷn â'r flwyddyn i ddod o ystyried yr ansicrwydd ariannol presennol. Mewn ymateb, nodwyd, pan osodwyd y gyllideb ar gyfer y flwyddyn ariannol bresennol, y rhagwelwyd y byddai lefel chwyddiant costau cyflog a lefel chwyddiant cyffredinol tua 4%, sef ffigur a ystyrir yn ddarbodus ar y pryd. Fodd bynnag, gan fod y ffigur chwyddiant yn llawer uwch na'r hyn a gyllidebwyd ar ei gyfer, a phetai pob dim arall yn aros yr un fath, byddai'r Cyngor yn gorwario eleni. Eglurwyd bod y Cyngor wedi bod yn ddarbodus ac wedi gwneud nifer o benderfyniadau anodd dros y blynyddoedd i sicrhau bod gennym reserfau rhag ofn i sioc ariannol ein taro. Yn y flwyddyn ariannol bresennol, roedd gan y Cyngor reserfau a balansau cyffredinol fyddai'n lliniaru'r sioc o gostau ynni ychwanegol a chostau cyflogau uwch nag a ragwelwyd. Fodd bynnag, nid oedd reserfau yn ateb hirdymor, felly ar gyfer y flwyddyn nesaf, roedd y Tîm Cyfrifeg eisoes yn edrych yn fanwl ar beth ydi'r sylfaen rydym ni'n gweithio ohono. Gan fod y ffigur chwyddiant gymaint yn uwch eleni nag a ragwelwyd, byddai'n rhaid i'r Cyngor gynyddu'r sail ar gyfer y blynyddoedd i ddod, ac wrth osod cyllideb y flwyddyn nesaf, byddai'n rhaid i'r Cyngor ystyried beth sy'n fforddiadwy ac efallai torri'r brethyn i ffitio'r arian sydd ar gael. Cadarnhawyd, fodd bynnag, na ragwelid y byddai'r Cyngor mewn sefyllfa o orfod cau ysgolion / sefydliadau rai dyddiau o'r wythnos, fel rhai cynghorau eraill, a rhoddwyd sicrwydd i'r pwyllgor y byddai'r reserfau a neilltuwyd eisoes yn ein cario drwy'r gaeaf caled sydd o'n blaenau.
 - Gan gyfeirio at Nodyn 10.29 o'r Cyfrifon – Cronfa Premiwm Treth Cyngor – gofynnwyd am enghreifftiau o brosiectau o dan y pennawd hwn. Mewn ymateb, nodwyd, er bod rhai cynlluniau cyfalaf wedi llithro dros y blynyddoedd, bod yna ddadansoddiad manwl yn y Cynllun Gweithredu Tai, a fabwysiadwyd gan y Cabinet yn Rhagfyr 2020, o'r defnydd sydd wedi'i fwriadu ar gyfer yr arian Premiwm Treth Cyngor.
 - Holwyd a fyddai'n bosib' cael gwybod, pan fydd y pwyllgor hwn yn trafod y Premiwm Treth Cyngor ar 17 Tachwedd, pa gyfran o'r £13m sy'n dod o breiwm sydd wedi'i dalu gan drigolion Gwynedd. Mewn ymateb, cadarnhawyd y gellid darparu'r wybodaeth honno yn yr adroddiad i'r pwyllgor.

PENDERFYNWYD derbyn a nodi Datganiad o Gyfrifon y Cyngor (yn amodol ar archwiliad) am 2021/22.

6. ADRODDIADAU ARCHWILIO CYMRU

Cyflwynwyd - adroddiad ar y cyd gan Reolwr Gwasanaeth Cefnogi Busnes y Cyngor ac Archwilydd Arweiniol, Archwilio Cymru yn amgáu diweddariad Chwarter 1 Archwilio Cymru ar waith y cyrff adolygu (Atodiad 1) ac adroddiad cenedlaethol 'Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion' (Atodiad 2).

Croesawyd Alan Hughes (Archwilio Cymru) i'r cyfarfod, a manylodd ar gynnwys adroddiad Chwarter 1.

Gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau gan yr aelodau. Yn ystod y drafodaeth, codwyd y materion a ganlyn:-

- Mewn ymateb i gwestiwn, cadarnhawyd mai yn 2023 y byddai'r adroddiad terfynol ar y gwaith Sicrwydd ac Asesu Risg (tudalen 114 o'r rhaglen) yn barod. Eglurwyd bod yna 2 elfen i'r gwaith, sef ystyried yr elfennau er sicrwydd a'r manau lle mae'r risg yn bodoli. Fel arfer, roedd y gwaith yn cael ei gynhoi o gwmpas Rhagfyr / Ionawr cyn trafod gyda'r cynghorau ynglŷn â lle mae'r budd mwyaf i fod yn siapio cynllun lleol y flwyddyn i ddod, a'r siapio yna oedd wedi helpu dylanwadu'r cynllun archwilio ar gyfer eleni. Gan hynny, wrth edrych ar faterion fel Gofal heb ei Drefnu, Digidol ac Adolygiad o Effethiolrwydd Craffu ddaeth allan o'r gwaith y llynedd, byddai'r archwilydd yn mynd

drwy'r drefn eto o asesu sicrwydd a risg ac yn ceisio dod i gasgliad ynglŷn â lle mae'r elfennau sicrwydd. Roedd yna ychydig o risg yn bodoli hefyd, a gallai'r risg fod yn genedlaethol, yn rhanbarthol neu'n lleol. Byddai'r gwaith yn digwydd drwy gydol y flwyddyn, gan edrych ar y sefyllfa ariannol tuag at ddiwedd y flwyddyn pan fyddai'r cyfrifon wedi'u drafftio, fel bod modd tynnu'r ffigurau ohonynt. Dyna un o'r darnau gwaith oedd ar y gweill ar hyn o bryd, sef edrych ar y patrwm ariannol yn y cynghorau.

- Gan gyfeirio at waith sy'n digwydd dros gyfnod mwy hir-dymor, holwyd a oedd yna unrhyw negeseuon interim fyddai'n gallu helpu'r pwyllgor gyda'i waith, yn hytrach nag aros tan ddiwedd y broses. Mewn ymateb, nodwyd bod argymhelliad yn yr adroddiad Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion ynglŷn â data, a bod cyfeiriad yn y 4 adroddiad diwethaf a baratowyd gan Archwilio Cymru yng Ngwynedd at well defnydd o ddata. Cafwyd adroddiad yn edrych ar y drefn reoli perfformiad ac roedd cyfeiriad yno at ddefnydd o ddata yn hybu gwneud penderfyniadau, ac ati, fel rhan o edrych ar sut mae argymhellion yn deillio o archwiliad allanol, ac ati, yn cael eu cwblhau. Roedd yna adroddiadau rheolaidd hefyd yn diweddarau'r pwyllgor ar yr ymateb i'r argymhellion. Nid oedd yn debygol y byddai'r data yn symud oddi ar y radar yn fuan iawn a chredid bod angen gwneud y defnydd gorau ohono i wneud penderfyniadau.
- Mewn ymateb i gwestiwn, eglurwyd bod yr Adolygiad o Effeithiolrwydd Craffu yn ddarn o waith lleol, er ei fod yn bwnc oedd yn codi mewn cynghorau eraill hefyd, a diau y byddai yna enghreifftiau o waith tebyg ar gael ar safle we Archwilio Cymru gan ei fod yn destun sy'n cael ei archwilio o dro i dro yn y cynghorau.
- Holwyd a fyddai'n addas i'r pwyllgor hwn weld yr adroddiad terfynol ynglŷn â'r adolygiad craffu. Mewn ymateb, eglurwyd bod hyn yn syrthio i'r ardal lwyd rhwng yr hyn sy'n fater archwilio a risg a llywodraethu a'r hyn sy'n fater craffu pur. Fodd bynnag, roedd gan y pwyllgor hwn rôl statudol o gadw trosolwg o sut mae'r Cyngor yn cael ei redeg a chredid bod edrych ar sut mae'r trefniadau craffu yn gweithio yn disgyn i mewn i'r categori llywodraethu, ac felly o fewn sgôp y pwyllgor. Pwysleisiwyd hefyd mai rôl y pwyllgor hwn fyddai bodloni ei hun bod gan y Cyngor drefniadau priodol mewn lle i ymateb i'r prif negeseuon a'r argymhellion, yn hytrach na chraffu'r adroddiad.

Yna gosododd Alan Hughes (Archwilio Cymru) y cyd-destun i'r adroddiad 'Taliadau Uniongyrchol ar gyfer Gofal Cymdeithasol i Oedolion' a manylodd yr Uwch Reolwr Busnes ymhellach ar gynnwys yr adroddiad.

Gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau gan yr aelodau. Yn ystod y drafodaeth, codwyd y materion a ganlyn:-

- Gan gyfeirio at dudalen 158 o'r rhaglen, lle mae'r tabl arddangosydd 4 yn cymharu blynyddoedd 2016/17 gyda 2018/19, sylwyd bod Gwynedd yn un o'r 5 awdurdod welodd y gostyngiad mwyaf yn y ganran o bobl oedd yn derbyn taliadau uniongyrchol. Holwyd sut roedd hyn yn cymharu gyda'r blynyddoedd ers hynny, a gofynnwyd hefyd a oedd gweithwyr cymdeithasol yn gwneud digon i dynnu sylw pobl at y ddarpariaeth. Mewn ymateb, nodwyd bod y niferoedd wedi aros yn eithaf sefydlog yn ystod y cyfnod Cofid, yn bennaf, mae'n debyg, oherwydd bod pobl yn teimlo nad oedd hyn yn rhywbeth ychwanegol y byddent yn dymuno ei gymryd ymlaen yn ystod y cyfnod. Fodd bynnag, roedd angen cadw trac ar y ffigurau, gan dyfu'r gwasanaeth dros y blynyddoedd nesaf. Eglurwyd bod llawer o gynghorau wedi mewnloli'r tîm sy'n rheoli'r taliadau uniongyrchol, a thros y misoedd nesaf, byddai'r Cyngor hwn yn edrych ar opsiynau gwahanol, megis mewnloli'r gwasanaeth neu basio'r gwasanaeth ymlaen i gomisiynydd allanol. O ran y pwynt ynglŷn â gweithwyr cymdeithasol, nodwyd bod hynny'n amrywio ac yn ddibynnol ar hyder y gweithiwr cymdeithasol i hyrwyddo'r taliadau fel opsiwn. Nodwyd hefyd mai un o flaenoriaethau'r gwasanaeth dros yr wythnosau nesaf fyddai darparu gwybodaeth a hyfforddiant i'r gweithwyr cymdeithasol fel eu bod yn hollol hyderus o ran hyrwyddo'r ddarpariaeth fel opsiwn, ac yn gallu ymateb i unrhyw gwestiynau neu bryderon. Awgrymwyd hefyd y gellid codi hyder y gweithwyr cymdeithasol drwy roi'r cyfle iddynt

weld sut mae timau eraill yn gweithredu, e.e. timau o Ynys Môn sy'n gweithio o Ysbyty Gwynedd.

- Cyfeiriwyd at y ffeithiau allweddol ar dudalen 133 o'r rhaglen, sy'n nodi bod y gyfran o oedolion a oedd yn derbyn gwasanaethau gofal cymdeithasol trwy Daliadau Uniongyrchol yn 2018-19 yn amrywio o 1.6% (137) yng Ngwynedd i 12.9% (336) yng Ngheredigion, a holwyd a oedd y ffigur wedi newid yn sylweddol erbyn hyn. Mewn ymateb, nodwyd bod gan Wunedd 198 o unigolion yn derbyn y taliad bellach, yn cynnwys unigolion a phlant. Gan hynny, roedd y ffigur wedi cynyddu ers 2018/19, ond ddim cymaint ag y dymunid.
- Holwyd a oedd cleifion sy'n derbyn taliadau uniongyrchol yn ei chael yn anodd cael pobl i ofalu amdanynt, ac ai dyma'r rheswm pam bod y niferoedd yn isel yng Ngwynedd? Mewn ymateb, cadarnhawyd bod hynny'n broblem ar hyn o bryd. Nodwyd, mewn siroedd eraill, bod yna unigolion yn gweithio i gwmnïau neu i'r cyngor lleol ac yn gweithio i unigolion sy'n derbyn taliadau uniongyrchol yn ystod y nos. Roedd angen edrych yn fwy manwl ar yr opsiwn hwn, ond yn sicr, roedd diffyg cymorthyddion yn broblem ar hyn o bryd, ac yn debygol o roi pobl i ffwrdd os ydyn nhw'n edrych i mewn i'r posibilrwydd o daliadau uniongyrchol, ond yn methu cael gafael ar neb i ofalu amdanynt. Ceisid cael y cwmni sy'n cael ei gomisiynu gan y Cyngor i gadw cofrestr o gymorthyddion sydd ar gael fel bod unigolion yn gallu cael gwybodaeth ynglŷn â phwy fyddai'n gallu eu cynorthwyo. Nodwyd hefyd, gan nad oedd yn ofynnol i'r sawl sy'n cael ei gyflogi fod yn gofrestredig, bod modd i unigolion gyflogi ffrind neu gymydog, ac roedd hynny weithiau'n cynnig ateb lle mae'n anodd cael cwmni gofal i roi'r gwasanaeth.
- Awgrymwyd gan aelod bod yna naddu ar y wladwriaeth les yma drwy roi cyfrifoldeb ar yr unigolyn yn hytrach na'r sefydliadau.
- Holwyd i ba raddau roedd taliadau uniongyrchol yn caniatáu codi'r gyfradd tâl (sef £12.62 fesul awr) i gymorthyddion personol, gan fod yna brinder gweithwyr yn y maes yn y sir ac yn ehangach. Mewn ymateb, nodwyd bod Gwynedd yn talu un o'r cyfraddau uchaf yng Nghymru ar adeg casglu'r data, ond yn amlwg roedd angen ail-edrych ar y gost uned erbyn hyn gan mai un o'r prif rwystrau i ddod o hyd i ofalwyr oedd lefel y cyflog.
- Mewn ymateb i gwestiwn ynglŷn â'r posibilrwydd o unigolion yn cychwyn micro fentrau gofal yn lleol, nodwyd bod y Cyngor yn gweithio gyda chwmni o'r enw Community Catalyst ar hyn o bryd. Bwriad y cwmni oedd sefydlu'r micro fentrau hyn, a hynny oedd wedi amlygu'r angen i ail-edrych ar y gyfradd tâl, yn hytrach na bod y sawl sy'n derbyn y taliadau uniongyrchol wedi bod yn gwneud sylw bod y lefel tâl yn isel. Felly, os ail-edrych ar y gyfradd, byddai'n rhaid ail-edrych arno ar gyfer pawb, ac nid ar gyfer y rhai sy'n dod i mewn drwy'r gwaith newydd yn unig.

Diolchodd y Cadeirydd i Alan Hughes (Archwilio Cymru) a'r Uwch Reolwr Busnes am gyflwyno'r adroddiad. Nododd fod y maes yn fwy cymhleth nag y mae adroddiad ar bapur yn gallu gyfleu, ac awgrymodd fod y pwyllgor yn annog y swyddogion i fwrw ymlaen gyda'r rhaglen waith.

Nododd Alan Hughes (Archwilio Cymru) fod taliadau uniongyrchol yn faes i'w hyrwyddo ac anogodd bawb i ddarllen Adran 4 o'r adroddiad, sy'n rhoi blas o'r math o gefnogaeth mae taliadau uniongyrchol yn gallu rhoi er mwyn gwella llesiant pobl.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

7. BLAEN RAGLEN Y PWYLLGOR

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Cyllid yn amgáu drafft o raglen waith y pwyllgor am y flwyddyn i ddod, hyd at Chwefror, 2023.

Nododd y Pennaeth Cyllid:-

- Er bod Adroddiad y Gweithgor Gwella Rheolaethau yn eitem sefydlog ar raglen y pwyllgor, na fyddai'n ymddangos oni bai bod cyfarfod o'r gweithgor wedi'i gynnal yn ystod y cylch dan sylw.
- Yn unol â rôl newydd y pwyllgor hwn o gadw trosolwg ar drefniadau'r Cyngor a sut yr ymdrinnir â chwynion, bod y swyddogion yn anelu at gyflwyno adroddiad craffu i'r pwyllgor ar 17 Tachwedd.

Gofynnodd y Cadeirydd a fyddai'n bosib' i aelodau'r pwyllgor dderbyn hyfforddiant ar unrhyw feysydd anghyfarwydd cyn craffu adroddiadau ar y pwnc. Mewn ymateb, cadarnhawyd bod hynny'n bosib', a gofynnwyd i'r aelodau roi gwybod i'r swyddogion pe dymument dderbyn hyfforddiant ar unrhyw faes penodol.

Gwahoddwyd cwestiynau a sylwadau gan yr aelodau. Yn ystod y drafodaeth, codwyd y materion a ganlyn:-

- Gofynnwyd am sicrwydd y byddai'r pecyn ar y Gyllideb i gyfarfod 9 Chwefror yn cynnwys adroddiad ar y sefyllfa gyfredol o ran yr arian wrth gefn yn bob maes ynghyd ag adroddiad ar y balansau cyffredinol. Mewn ymateb, cadarnhawyd y bydd y pwyllgor hwn yn derbyn yr un pecyn ag a fydd yn cael ei gyflwyno i'r Aelodau Cabinet ar gyfer gwneud argymhelliad i'r Cyngor llawn. Eglurwyd mai rôl y pwyllgor hwn fyddai herio a chymryd trosolwg a gwneud yn siŵr bod y pecyn sy'n cael ei gyflwyno i'r Cabinet yn cynnwys y wybodaeth gyflawn sydd ei hangen ar yr aelodau hynny i wneud eu hargymhelliad. Hefyd, petai angen defnyddio rhywfaint o reserfau i bontio bwlch ariannol y flwyddyn nesaf, byddai'r pecyn yn amlinellu'r risgiau sydd ynghlwm â hynny.
- Gofynnwyd am gynnwys eitem sefydlog ar raglen pob cyfarfod o'r pwyllgor yn rhoi diweddariadau ar faterion a godwyd mewn cyfarfodydd blaenorol, gan nad oes modd codi materion o'r cofnodion. Mewn ymateb, nodwyd y gellid cynnwys eitem ar raglen pob cyfarfod yn diweddarau'r aelodau o ran gweithredu'r penderfyniadau, a chytunwyd i edrych i mewn i hynny ar gyfer y cyfarfod nesaf.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad, gyda'r sylwadau a gyflwynwyd yn ystod y drafodaeth.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.0yb a daeth i ben am 11.45yb.

CADEIRYDD

Eitem 5

CYFARFOD	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
DYDDIAD	13 Hydref 2022
TEITL	Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021
Amcan	Diweddaru y Pwyllgor ar y cynnydd yn y rhaglen waith.
ARGYMHELLIAD	Derbyn yr adroddiad
AWDUR	Swyddog Monitro

1. Rhagarweiniad

Rwyf wedi adrodd ar y rhaglen waith gweithredu Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiad(Cymru) 2021 wrth i'r Deddf ddod yn weithredol. Roedd nifer o gamau gweithredu yn deillio o ddarpariaethau'r Ddeddf. Yn dilyn Cydsyniad Brenhinol daeth y darpariaethau i rym drwodd i 2022. Bellach gyda rhai eithriadau mae'r darpariaethau mewn grym. Mae elfennau o Arweiniad Statudol i'w cyhoeddi eto ond ni ddisgwylir y byddai rhain yn gwyro yn arwyddocaol o'r drafftiau ymgynghori.

2. Y Ddeddf

Mae naw prif ran i'r Ddeddf sydd yn berthnasol i Brif Gyngorau Cyngorau Tref a Chymuned ac Awdurdodau eraill. Mae'n cynrychioli y Deddf Llywodraeth Leol fwyaf sylweddol ers bosib Deddf Llywodraeth Leol 2000 ddaeth ar drefn Cabinet a'r Fframwaith Foesegol i fodolaeth. Mae 9 rhan i'r Deddf ac mae'r Rhaglen Waith wedi dilyn y rhain fel fframwaith.

RHAN 1 - ETHOLIADAU

RHAN 2 – PŴER CYMHWYSEDD CYFFREDINOL I AWDURDODAU LLEOL

RHAN 3 - HYBU MYNEDIAD AT LYWODRAETH LEOL

RHAN 4 – GWEITHREDIAETHAU, AELODAU, SWYDDOGION A PHWYLLGORAU AWDURDODAU LLEOL

RHAN 5 – CYDWEITHIO GAN BRIF GYNGHORAU

RHAN 6 – PERFFORMIAD A LLYWODRAETHU PRIF GYNGHORAU

RHAN 7 – UNO AC AILSTRWYTHURO PRIF ARDALOEDD

RHAN 8 – CYLLID LLYWODRAETH LEOL

RHAN 9 – AMRYWIOL

Gellir darllen crynodeb o gynnwys y Ddeddf yn yr adroddiad i'r Cyngor ar y 4ydd o Fawrth 2021

[Eitem 13 - Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau Cymru 2021.pdf](#)

2. Rhaglen Waith

Mae'r Deddf eisoes wedi ei gosod o fewn y Gofrestr Risg Corfforaethol oherwydd ei arwyddocâd. Mae'r Rhaglen Waith (Atodiad 1) yn ymwneud ag ystod o dasgau sydd yn bennaf ynglŷn a'r Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol a Gwasanaethau Cyfreithiol. Mae'r Rhaglen waith yn rhoi trosolwg a sicrwydd ar y gweithredu ac tu cefn i hyn mae gwaith cyson manwl yn parhau i ddod a'r darpariaethau yma yn weithredol. Rwyf wedi gweithio gyda Tim Prosiect ar y cyd i gynnal y gwaith. Ar y cyfan mae'r Rhaglen Waith wedi ei chyflawni . Gellir amlygu y prif faterion sydd angen eu symud i ganlyniad ac sydd a'g amserlen ar eu cyfer :

1. Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd
2. Cynllun Deisebau

3. Canllawiau Cyfansoddiad

Rydym hefyd yn prysur gwblhau y gwaith ar gyhoeddi y Cyfansoddiad yn sgil y newidiadau sydd wedi eu cymeradwyo.

Penderfyniad a Geisir

Derbyn yr adroddiad a'r cynnydd a gofyn am adroddiad pellach i Bwyllgor Chwefror

Atodiad 1

Darpariaethau	Disgrifiad	Darpariaeth Mewn Grym	Swyddog Cyfrifol	Camau Paratoi / Adnoddau	Amserlen	
Tud. 13	Rhan 1 Etholiadau	Ymestyn yr Etholfraint i oedran 16 i fyny ac hefyd pleidleiswyr tramor cymwys . Dyletswydd i godi ymwybyddiaeth o’r hawl. Hawl i swyddogion Cyngor sefyll etholiad heb ofyn iddynt ymddiswyddo os nad ydynt yn llwyddiannus (eithrir swyddogion mewn swyddi gwleidyddol gyfyngedig) . Hawl i Gyngor ddewis trefn Pleidleisio Mwyafrifol neu STV.	Mewn grym	1,2 Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol (Swyddog Monitro) 3. Prif Weithredwr.	Gan ddefnyddion arian grant i gyflogi staff rydym wedi datblygu modelau cyfathrebu a hyrwyddo i barhau gyda codi ymwybyddiaeth i’r dyfodol. Mae’r newidiadau yma wedi eu hymgorffori yn y systemau etholiadol. Mae hyn yn berthnasol i etholiadau 2027 ond mae cyfnod arweiniol petai y Cyngor am ystyried adolygiad.	1 a 2 – parhaol 3. I’w sefydlu
	Rhan 2 Pennod 1 Pŵer cymhwysedd cyffredinol i Awdurdodau Lleol	Rhoi pŵer cymhwysedd cyffredinol i Brif Gyngor a rhai Cyngorau Tref a Chymuned Cymwys. Mae Cyngor yn ddibynnol ar hawl statudol i wneud unrhyw weithgaredd. Mae’r ddarpariaeth yma yn rhoi pŵer cyffredinol i weithredu heb ei gyfyngu i swyddogaeth benodol.	Mewn grym	Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol (Swyddog Monitro)	Nodyn Briffio Adrannau ac Aelodau Cabinet	Cwblhawyd

Rhan 3 Hybu Mynediad at Lywodraeth Leol,	1. Hawl i gynnal cyfarfodydd ffurfiol ar sail "hybrid" a rhithiol ond mae angen mabwysiadu Polisi 2. Rhoi hawl mynediad o bell gan aelodau ar sail statudol 3. Ymgorffori newidiadau i faterion megis cyhoeddi rhaglenni cyfarfodydd ac ymdrin a materion megis cyhoeddi penderfyniadau. 4. Dyletswydd i annog cyfranogiad y cyhoedd mewn materion megis penderfyniadau 5. Gofyn i fabwysiadu Strategaeth Cyfranogiad 6. Gofyn i fabwysiadu Cynllun Deisebau 7. Gosod gofyn statudol i we ddarlledu ystod o gyfarfodydd. 8. Gofyn cyhoeddi Canllawiau i'r Cyfansoddiad	Mewn grym	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol 8 - Swyddog Monitro	Cam 1 – 3 wedi eu gweithredu penderfyniad Cyngor a Cabinet Rhagfyr 2021 7 Gwe ddarlledu yn weithredol yn unol a statud. 4 a 5 Strategaeth Cyfranogiad yn cael ei baratoi yn unol a'r amserlen. 6. Cynllun Deisebau cael ei baratoi yn unol a'r amserlen.: 7 Gwe ddarlledu yn weithredol 8. Arweiniad i'r Cyfansoddiad i'w gyhoeddi yn unol a'r amserlen.	4 a 5 Adroddiad Cabinet: 22 Tachwedd Ymgynghori cyhoeddus 8 Rhagfyr – 12 Ionawr Canlyniadau i Cabinet: 14 Chwefror Argymhelliad Cyngor Llawn 2 Mawrth 2023 6. Cabinet: 25 Hydref Argymhelliad Cyngor Llawn: 1 Rhagfyr 2023 8. Arweiniad i'w gyhoeddi erbyn 31 Rhagfyr
Rhan 4 Gweithrediaethau, Aelodau, Swyddogion a Phwyllgorau Awdurdodau Lleol	1. Sefydlu swydd dan y disgrifiad "Prif Weithredwr" ar sail statudol gyda cyfrifoldebau penodol. 2. Caniatáu penodi aelodau fel cynorthwyon Aelodau Cabinet 3. Caniatáu rhannu swyddi aelodau Cabinet 4. Caniatáu rhannu swyddi Cadeiryddion ac Is Gadeiryddion	Mewn grym ac eithrio 4	1. Pennaeth Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol 2,6 Swyddog Monitro	1.Wedi ei weithredu 2-3 Addasiadau Cyfansoddiadol wedi eu cymeradwyo 4.Angen rheoliadau	

	5. Arweinyddion Grwpiau a chyfrifoldeb statudol am ymddygiad eu haelodau 6. Gosod adroddiad Blynyddol Pwyllgor Safonau i'r Cynghorau ar sail statudol.			5. Protocol drafft yn cael ei baratoi mewn ymgynghoriad ag Arweinyddion Grwpiau Gwleidyddol a mabwysiadu gan y pwyllgor Safonau. 6. Pwyllgor Safonau eisoes yn cael ei baratoi a chyflwyno i Cyngor Llawn	5. Pwyllgor Safonau i fabwysiadu Protocol ar 21 Tachwedd
Rhan 5 Cydweithio gan Brif Gynghorau	Pŵer gweinidogion i sefydlu Cyd Bwyllgorau Corfforedig ("CJC's") . Mae'r rhain yn fath newydd o gorff llywodraeth leol. Byddent yn gorfforaethau gyda statws cyfreithiol eu hunain. Sefydlwyd 4 Cyd Bwyllgor Corfforedig gan gynnwys Cyd Bwyllgor Corfforedig Rhanbarth y Gogledd. Mae ganddo swyddogaethau paratoi Cynllun Datblygu Strategol, Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a pwerau ynglŷn a llesiant economaidd. .	Mewn grym	Mae'r Cyd Bwyllgor Corfforedig wedi ei sefydlu a chymryd cyfrifoldeb am ei waith a rhaglen sefydlu.	Mae aelodau wedi eu briffio ar y rhaglen a'r cynnydd.	
Rhan 6 Perfformiad a Llywodraethu Prif Gynghorau a Dyletswydd Prif Gyngor i adolygu ei berfformiad yn barhaus	1. Sefydlu cysyniad o adroddiad perfformiad blynyddol statudol ac ymgynghori fel rhan o'r broses 2. Apwyntio "Panel" ar gyfer cynnal asesiad perfformiad Cyngor - 3. Angen am osod Amcanion Gwella (Gwerth Gorau) yn cael ei ddileu 4. Gofyn fod i 1/3 aelodau y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fod yn aelodau llewg gan gynnwys y Cadeirydd - 5. Sefydlu ac enwi Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio bellach yn statudol 6. Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn mabwysiadu swyddogaeth trosolwg trefniadau cwynion	Mewn grym	Pennaeth Gwasanaeth Cefnogaeth Gorfforaethol o ran y trefniadau perfformiad Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol (Swyddog Monitro) i weithredu newidiadau Cyfansoddiad 4, 5 a 6.	Mae'r mater wedi ei weithredu ac ymgorffori yn nhrefniadau perfformiad a chyfansoddiad y Cyngor.	

Rhan 7 – Uno ac Ailstrwythuro Prif Ardaloedd	Sefydlu fframwaith ar gyfer proses uno cyngorau pe fyddai cynllun o'r fath yn dod ymlaen.	Mewn grym	Prif Weithredwr	Briffio Cyng. a Cab fel rhan o ymwybyddiaeth er gwybodaeth	Eisoes wedi digwydd
Rhan 8 – Cyllid Llywodraeth Leol	1. Pwerau i fynnu gwybodaeth yn ymwneud â hereditamentau, gwybodaeth sy'n berthnasol wrth benderfynu a yw person yn atebol i dalu trethi annomestig, 2. Tynnu ymaith y pŵer i ddarparu ar gyfer Carcharu Dyledwyr y Dreth Gyngor sydd yn ymgorffori mewn Deddf yr hyn sydd eisoes yn weithredol drwy Reoliadau.	Mewn Grym	Pennaeth Cyllid	Briffio Cyng. a Cab fel rhan o ymwybyddiaeth er gwybodaeth	Eisoes ar waith
Rhan 9 – Amrywiol	1. Rhoi statws gwarchodaeth prif swyddog statudol i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd. 2. Diddymu y rhwystr ar Swyddog Monitro rhag bod yn Bennaeth Gwasanaethau Democrataidd. 3. Darpariaethau ynglŷn ag uno a dad-uno Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus.	Mewn grym	Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol (Swyddog Monitro) i wneud addasiadau mandadol ir' Cyfansoddiad.	Mewn grym ac wedi ei nodi	

Eitem 6

CYFARFOD:	PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO
DYDDIAD:	13 HYDREF 2022
TEITL:	RHAGLEN GYFALAF 2022/23 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2022
PWRPAS:	Adroddiad Monitro ar Wariant ac Ariannu'r Rhaglen Gyfalaf
GWEITHREDIAD:	Derbyn yr wybodaeth, ystyried y risgiau ynglŷn â'r Rhaglen Gyfalaf, a chraffu penderfyniadau i'r Cabinet
AELOD CABINET:	CYNGHORYDD IOAN THOMAS
SWYDDOG CYSWLLT:	FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu rhai materion ariannol gan gynnwys adroddiadau monitro cyllideb, lle'n briodol.
2. Cyflwynir yr adroddiad atodol (Rhaglen Gyfalaf 2022/23 - Adolygiad Diwedd Awst 2022) i'r Cabinet ar 25 Hydref 2022 ar gyfer penderfyniadau ynglŷn â'r rhaglen ddiwygiedig a'i ariannu.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid, a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nodi'r sefyllfa ac unrhyw risgiau yng nghyswllt rhaglen gyfalaf y Cyngor, craffu penderfyniadau i'r Cabinet, a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 25/10/2022: Rhaglen Gyfalaf 2022/23 - Adolygiad Diwedd Awst 2022

ADRODDIAD I'R CABINET
25 HYDREF 2022

Aelod Cabinet: Cynghorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Rhaglen Gyfalaf 2022/23 –
Adolygiad Diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2022)

Swyddog Cyswilt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

Penderfyniad a geisir

- Derbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst (sefyllfa 31 Awst 2022) o'r rhaglen gyfalaf.
 - Cymeradwyo'r ariannu addasedig a gyflwynir yn rhan 4 o'r adroddiad, sef:
 - defnydd o amryw ffynonellau i ariannu gwir lithriadau gwerth cyfanswm o £26,751,000 o 2021/22,
 - dim newid mewn defnydd o fenthycyca,
 - cynnydd o £7,396,000 mewn defnydd o grantiau a chyfraniadau,
 - dim newid mewn defnydd o dderbyniadau cyfalaf,
 - cynnydd o £2,156,000 mewn defnydd o gyfraniadau refeniw,
 - cynnydd o £13,000 mewn defnydd o'r gronfa gyfalaf, a
 - cynnydd o £538,000 mewn defnydd o gronfeydd adnewyddu ac eraill.
-

1. Cyflwyniad / Crynodeb

Cyflwynir yr adroddiad technegol yma fel rhan o'r drefn adolygu cyllideb 2022/23. Prif ddiben yr adroddiad yw cyflwyno'r rhaglen gyfalaf ddiwygiedig, a chymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol. Mae crynodeb yn rhan 3 a rhan 4 o'r adroddiad, gyda'r argymhellion yn rhan 6:

Rhan 3: Dadansoddiad fesul Adran o'r rhaglen gyfalaf £136.338m am y 3 blynedd 2022/23 – 2024/25.

Rhan 4: Ffynonellau ariannu'r cynnydd net oddeutu £36.854m ers y gyllideb agoriadol, gyda £26.751m o'r cynnydd oherwydd llithriadau o 2021/22 (adroddwyd eisoes fel rhan o'r llithriadau yn adolygiad diwedd blwyddyn ar 14 Mehefin 2022).

Rhan 5: Manyllder grantiau ychwanegol ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol.

Y Cabinet sydd wedi'u hawdurdodi i addasu'r rhaglen gyfalaf. Gofynnir am gymeradwyaeth i'r rhaglen arfaethedig (rhan 3) a'i ariannu (rhan 4).

Mae gweddill yr adroddiad er gwybodaeth.

2. Prif Gasgliadau

Y prif gasgliadau sydd yn codi o'r sefyllfa ddiwygiedig yw :

- Fod cynlluniau pendant mewn lle i fuddsoddi tua £79.8m yn 2022/23 ar gynlluniau cyfalaf, gyda £21.1m (27%) ohono wedi'i ariannu trwy ddenu grantiau penodol.
- Mae effaith heriau ariannol diweddar yn parhau ar y rhaglen gyfalaf ac i'w weld yn y ffigyrau a adroddir yn Atodiad C, gyda dim ond 11% o'r gyllideb sydd wedi ei wario hyd at ddiwedd Awst eleni, o'i gymharu â 16% dros yr un cyfnod flwyddyn yn ôl a 13% ddwy flynedd yn ôl.
- Mae £12.1m ychwanegol o wariant arfaethedig wedi'i ail-broffilio o 2022/23 i 2023/24 a 2024/25, ond ni achoswyd unrhyw golled ariannu i'r Cyngor ble gwelwyd cynlluniau yn llithro.

3. Rhaglen Gyfalaf 2022/23 i 2024/25

Gweler isod y rhaglen gyfalaf arfaethedig ddiwygiedig ar ddiwedd Awst 2022.

ADRAN	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYFANSWM £'000	CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB AGORIADOL £'000	ADDASIAD LLITHRIAD £'000	NEWIDIADAU ERAILL £'000
	2022/23	2023/24	2024/25					
	£'000	£'000	£'000	£'000				
Addysg	11,412	14,579	2,955	28,946	6,030	2,901	3,129	
Amgylchedd	7,926	190	100	8,216	6,927	3,924	3,003	
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-	-	-	-	-	-	
Cyllid	1,828	837	619	3,284	546	546	-	
Economi a Chymuned	2,971	927	150	4,048	1,803	832	971	
Tai ac Eiddo	28,201	8,577	7,007	43,785	8,565	5,772	2,793	
Oedolion, Iechyd a Llesiant	4,151	2,875	-	7,026	3,041	3,011	30	
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,421	250	-	1,671	1,189	1,004	185	
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	11,088	2,399	5,686	19,173	3,734	3,205	529	
Ymgynghoriaeth	5,506	3,082	-	8,588	1,469	1,457	12	
Corfforaethol	5,267	3,271	3,063	11,601	3,550	4,099	(549)	
CYFANSWM	79,771	36,987	19,580	136,338	36,854	26,751	10,103	

4. Newidiadau i'r Ffynonellau Ariannu

Mae cynnydd o £36.854m yn y gyllideb ar gyfer y rhaglen gyfalaf dair blynedd ers sefyllfa'r gyllideb wreiddiol. Nodir isod y ffynonellau ariannu arfaethedig ar gyfer hyn:

ARIANNU	ADOLYGIAD DIWEDD AWST				CYNNYDD / (LLEIHAD) ERS Y GYLLIDEB AGORIADOL	ADDASIAD LLITHRIAD	NEWIDIADAU ERAILL
	2022/23	2023/24	2024/25	CYFANSWM			
	£'000	£'000	£'000	£'000			
Benthyca gyda chefnogaeth	8,238	9,173	9,173	26,584	1,358	1,358	-
Benthyca Arall	7,592	5,195	3,137	15,924	1,635	1,635	-
Grantiau a Chyfraniadau	21,143	8,258	54	29,455	16,440	9,044	7,396
Derbyniadau Cyfalaf	774	39	0	813	63	63	-
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	3,261	30	0	3,291	2,253	97	2,156
Cronfa Cyfalaf	13,061	5,392	0	18,453	8,916	8,903	13
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	25,702	8,900	7,216	41,818	6,189	5,651	538
CYFANSWM	79,771	36,987	19,580	136,338	36,854	26,751	10,103

5. Grantiau Ychwanegol

Ers sefydlu'r gyllideb wreiddiol, ddiwedd Mawrth, llwyddodd y Cyngor i ddenu'r grantiau canlynol ychwanegol o £7,422k. Mae nifer o addasiadau gan gynnwys lleihad o £26k ar gynlluniau oedd yn is na'r amcan gwreiddiol yn dod â chyfanswm y symudiad i £7,396k (gweler Atodiad A am fwy o fanylion) :

- £1,570k Grant Cyfalaf Prydau Ysgol am Ddim
- £897k Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – Defnydd Cymunedol Ysgolion
- £850k Grant Cyfalaf Diogelwch y Ffyrdd gan Lywodraeth Cymru
- £692k Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (CGGC) tuag at gynlluniau gwledig
- £587k Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol (LTF) a'r Gronfa Teithio Llesol (ATF) gan Lywodraeth Cymru
- £558k Grantiau Pethau Pwysig gan Lywodraeth Cymru a Chyfraniadau eraill tuag at ail wynebu Maes Parcio Y Glyn Llanberis a chynlluniau eraill Parciau Gwledig
- £346k Grant Creu Lleoedd gan Lywodraeth Cymru – i wella eiddo
- £336k Grant gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) tuag at nifer o wahanol gynlluniau gwledig gan gynnwys Llwybr yr Arfordir
- £303k Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwledig gan

gynnwys tirweddau cynaladwy

- £291k Grantiau Tai gan Lywodraeth Cymru yn cynnwys Digartrefedd Rhan 2 a Trawsnewid Trefi
- £247k Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol
- £235k Grant Sipsiwn a Theithwyr gan Lywodraeth Cymru
- £184k Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynllun i ddelio gyda Gwywiad yr Onnen
- £169k Grant Dechrau'n Deg gan Lywodraeth Cymru – Cynllun Meithrin Maenofferen
- £157k Grantiau o'r Gronfa Rhyddhau Tir gan Lywodraeth Cymru

6. Argymhellion

Gofynnir i'r Cabinet:

- dderbyn y rhaglen gyfalaf ddiwygiedig ar gyfer 2022/23 i 2024/25, a
- cymeradwyo'r ffynonellau ariannu perthnasol (rhan 4 uchod).

7. Rhesymau Dros Argymell y Penderfyniad

Rhaid sicrhau trefniadau ariannu priodol ar gyfer cynlluniau'r Cyngor i wario ar gyfalaf, a rhaid i'r Cabinet gymeradwyo'r rhaglen gyfalaf a'r ffynonellau ariannu.

Mater o drefn yw ymgorffori ariannu trwy grant, ond hefyd mae angen delio gyda sefyllfaoedd lle bu newid rhwng blynyddoedd mewn proffil gwario a newid mewn gwerth cyfraniadau a derbyniadau cyfalaf.

Argymhellir yma gamau er mwyn sicrhau ffynonellau ariannu pendant am gynlluniau cyfalaf 2022/23 – 2024/25.

8. Ystyriaethau Perthnasol

Materion technegol ynghylch ariannu'r cynlluniau sydd gerbron ac mae ymhygiadau a dadleuon eisoes wedi'u cyfarch wrth fabwysiadu'r cynlluniau cyfalaf unigol.

9. Camau Nesaf ac Amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion i ariannu'r rhaglen.

Atodiadau:

- Atodiad A: Prif newidiadau fesul ffynhonnell ariannu
- Atodiad B: Symudiadau o 2022/23 i 2023/24
- Atodiad C: Gwariant 5 mis cyntaf 2022/23

Manylion y Prif Newididau

Gweler isod y cynlluniau perthnasol sydd yn achosi'r prif newidiadau i'r ffynonellau ariannu ers yr adolygiad diwethaf :

	2022/23	2023/24- 2024/25
	£'000	£'000
Grantiau a Chyfraniadau		
• Grant Cyfalaf Prydau Ysgol am Ddim (<i>Adran Addysg</i>).	1,570	
• Grant Cymunedau Dysgu Cynaliadwy – Defnydd Cymunedol Ysgolion (<i>Adran Addysg</i>).	897	
• Grant Creu Lleuedd gan Lywodraeth Cymru – i wella eiddo (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	346	
• Grantiau Pethau Pwysig gan Lywodraeth Cymru a Chyfraniadau eraill tuag at ail wynebu Maes Parcio Y Glyn, Llanberis a chynlluniau eraill Parciau Gwledig (<i>Adran Economi a Chymuned</i>).	558	
• Grant Dechrau'n Deg gan Lywodraeth Cymru – Cynllun Meithrin Maenofferen (<i>Adran Plant a Theuluoedd</i>).	169	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynllun i ddelio gyda Gwywiad yr Onnen (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>).	184	
• Grant Cyfalaf Diogelwch y Ffyrdd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau 20 milltir yr awr (<i>Adran Amgylchedd</i>).	850	
• Grantiau o'r Gronfa Trafnidiaeth Lleol (LTF) a'r Gronfa Teithio Llesol (ATF) gan Lywodraeth Cymru ar gyfer nifer o wahanol gynlluniau (<i>Adran Amgylchedd</i>).	587	
• Grantiau gan Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) tuag at nifer o wahanol gynlluniau gwledig gan gynnwys Llwybr yr Arfordir (<i>Adran Amgylchedd</i>).	336	
• Grant Llywodraeth Cymru tuag at gynlluniau gwledig gan gynnwys tirweddau cynaladwy (<i>Adran Amgylchedd</i>).	303	
• Grant Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru (CGGC) tuag at gynlluniau gwledig gan gynnwys Llefydd Lleol i Natur (<i>Adran Amgylchedd</i>).	692	

• Grant Galluogi, maes tai, gan Lywodraeth Cymru i hwyluso byw'n annibynnol (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	247
• Grant Sipsiwn a Theithwyr gan Lywodraeth Cymru tuag at Safle Sipsiwn Llandygai (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	235
• Grantiau o'r Gronfa Rhyddhau Tir gan Lywodraeth Cymru (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	157
• Grantiau Tai gan Lywodraeth Cymru yn cynnwys Digartrefedd Rhan 2 a Trawsnewid Trefi (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	291
Refeniw Adrannol a Chorfforaethol	
• Cyfraniadau Ysgolion tuag at amrywiol gynlluniau gan gynnwys cerbydau (<i>Adran Addysg</i>).	112
• Cyfraniadau cyfatebol/ychwanegol tuag at amrywiol gynlluniau (<i>Adran Amgylchedd</i>).	135
• Trosglwyddo elfen o'r gyllideb refeniw i ariannu cynlluniau Cynnal a Chadw sydd bellach yn gyfalaf o ran natur (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>).	1,879
Cronfeydd Adnewyddu ac Eraill	
• Cyfraniadau cyfatebol/ychwanegol tuag at amrywiol gynlluniau (<i>Adran Economi a Chymuned; Adran Amgylchedd; Adran Tai ac Eiddo</i>).	177
• Adnewyddu cerbydau ac offer (<i>Adran Plant a Theuluoedd; Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>).	362

Manylion Ail-broffilio

Gweler isod y prif gynlluniau sydd wedi eu hail-broffilio ers y gyllideb wreiddiol:

	2022/23 £'000	2023/24 £'000
Cynlluniau Ysgolion (Cymunedau Dysgu Cynladwy ac Eraill) (<i>Adran Addysg</i>)	(5,114)	5,114
Adfywio Tref a Glannau Caernarfon (<i>Adran Economi a Chymuned</i>)	(140)	140
Cynlluniau Morwrol, Parciau Gwledig a Hamdden (<i>Adran Economi a Chymuned</i>)	(142)	142
Cynllun Buddsoddiad Neuadd Dwyfor (<i>Adran Economi a Chymuned</i>)	(465)	465
Cynllun Canolfan Integredig Maesgeirchen (<i>Adran Plant a Theuluoedd</i>)	(250)	250
Hwb Iechyd a Gofal Penygroes (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>)	(1,625)	1,625
Cynlluniau Sefydliadau Preswyl a Gofal Dydd Oedolion (<i>Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant</i>)	(625)	625
Rhaglen Atal Dirywiad Ffyrdd (<i>Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol</i>)	1,000	(1,000)
Cynlluniau Atal Llifogydd (<i>Adran Ymgynghoriaeth</i>)	(3,039)	3,039
Ail-wynebu Meysydd Parcio (<i>Adran Amgylchedd</i>)	(69)	69
Cynlluniau Addasiadau i'r Anabl a Swyddfeydd (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(123)	123
Cynlluniau Rheoli Carbon y Cyngor (<i>Adran Tai ac Eiddo</i>)	(1,514)	1,514

Noder:

Ni fydd yr ail-broffilio uchod yn golygu unrhyw golled grant.

Mae amrywiol resymau dilys tu ôl i'r ail-broffilio mewn sawl achos, ond gall yr oedi cyn gweithredu'r cynlluniau yma olygu bod gwasanaethau yn ymdopi'n hirach gyda'r asedau presennol heb eu gwella.

Gwariant Cyfalaf 5 Mis Cyntaf 2022/23

CRYNODEB	RHAGLEN GYFALAF BLWYDDYN LAWN (adolygwyd Awst) 2022/23 £'000	GWIR WARIANT 5 MIS HYD AT 31/08/2022 £'000
Addysg	11,412	1,759
Amgylchedd	7,926	323
Cefnogaeth Gorfforaethol	-	-
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	1,828	381
Economi a Chymuned	2,971	742
Tai ac Eiddo	28,201	2,724
Oedolion, Iechyd a Llesiant	4,151	75
Plant a Chefnogi Teuluoedd	1,421	257
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	11,088	2,791
Ymgynghoriaeth	5,506	68
Corfforaethol	5,267	-
CYFANSWM	79,771	9,120

Noder:

Mae'r gyfran sydd wedi'i wario eleni (11%) yn is na'r sefyllfa adeg yma'r llynedd (gwariant 5 mis 2021/22 yn 16%), ac yn is na dwy flynedd yn ôl (13% yn 2020/21).

Eitem 7

CYFARFOD:	PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO
DYDDIAD:	13 HYDREF 2022
TEITL:	CYLLIDEB REFENIW 2022/23 – ADOLYGIAD DIWEDD AWST 2022
PWRPAS:	Adroddiad Monitro ar y Sefyllfa Ariannol Ddiweddaraf
GWEITHREDIAD:	Derbyn yr wybodaeth, ystyried risgiau sy'n deillio o'r tafluniadau gwariant yn erbyn y gyllideb, a chraffu'r penderfyniadau i'r Cabinet yng nghyswllt rheoli cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau
AELOD CABINET:	CYNGHORYDD IOAN THOMAS
SWYDDOG CYSWLLT:	FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu rhai materion ariannol gan gynnwys adroddiadau monitro cyllideb, lle'n briodol.
2. Cyflwynir yr adroddiad atodol (Cyllideb Refeniw 2022/23 – Adolygiad Diwedd Awst 2022) i'r Cabinet ar 25 Hydref 2022.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nodi'r sefyllfa a'r risgiau perthnasol yng nghyswllt cyllidebau'r Cyngor a'i adrannau, ystyried penderfyniadau i'r Cabinet a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 25/10/2022: Cyllideb Refeniw 2022/23 – Adolygiad Diwedd Awst 2022

ADRODDIAD I'R CABINET
25 HYDREF 2022

Aelod Cabinet: Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid

Pwnc: Cyllideb Refeniw 2022/23 – Adolygiad Diwedd Awst 2022

Swyddog cyswllt: Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y penderfyniad a geisir

Gofynnir i'r Cabinet:

- Dderbyn yr adroddiad ar adolygiad diwedd Awst 2022 o'r Gyllideb Refeniw, ac ystyried y sefyllfa ariannol ddiweddaraf parthed cyllidebau pob adran / gwasanaeth.
- Nodi bod effaith ariannol Covid ar rai meysydd yn parhau yn 2022/23, er nad yw'r effaith mor sylweddol yn 2022/23 o'i gymharu â'r ddwy flynedd flaenorol sydd yn gyfuniad o gostau ychwanegol, colled incwm a llithriad yn y rhaglen arbedion.
- Nodi bod rhagolygon gorwariant sylweddol gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant, Adran Addysg, Adran Economi a Chymuned, Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol a'r Adran Tai ac Eiddo eleni. Manylir ar y rhesymau penodol sydd yn effeithio'r adrannau yn rhan 5 o'r adroddiad, ond mae effaith y cynnydd mewn chwyddiant a phrisiau trydan yn benodol yn ffactor amlwg.
- O ystyried y gorwariant sylweddol a ragwelir gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant a'r Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol, nodi bwriad y Prif Weithredwr i alw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol er mwyn mynd i wraidd y gorwariant. I sicrhau bod camau pendant yn cael eu cymryd i geisio dod a'r sefyllfa o fewn rheolaeth cyn diwedd y flwyddyn ariannol, gan adrodd i'r Cabinet ar y cynllun ymateb.
- Er ei bod hi'n gynamserol i drosglwyddo arian o gronfeydd nes bydd y sefyllfa ariannol yn derfynol ar ddiwedd y flwyddyn, argymhellir mai'r drefn o ran defnyddio'r cronfeydd i gyllido'r bwch ariannol bryd hynny fydd defnyddio:
 - yn gyntaf, Balansau Ysgolion i gyllido'r cynnydd mewn prisiau trydan yn yr ysgolion
 - yn ail, defnyddio £4.5 miliwn o'r gronfa trefniadau adfer yn sgil Covid a sefydlwyd i gyllido heriau ariannol cysylltiedig sy'n wynebu'r Cyngor
 - yn olaf, y gweddill i'w gyllido o'r Gronfa Strategaeth Ariannol.

2. Cyflwyniad / Cefndir

Cyfrifoldeb y Cabinet yw cymryd camau, fel bo angen, er mwyn sicrhau rheolaeth briodol dros gyllidebau'r Cyngor (e.e. cymeradwyo trosglwyddiadau sylweddol neu gyllideb ychwanegol).

Cyflwynir yr adroddiad ddiwedd Awst yma ar yr adolygiad diweddaraf o gyllideb referniw'r Cyngor am 2022/23, ac amlinellir crynhoad o'r sefyllfa fesul Adran yn **Atodiad 1**. Mae'r rhagolygon presennol yn awgrymu y bydd yr Adrannau Oedolion, Iechyd a Llesiant, Plant a Theuluoedd, Addysg, Economi a Chymuned, Priffyrdd a Bwrdeistrefol a Thai ac Eiddo yn gorwario erbyn diwedd y flwyddyn. Manylir ar effaith y cynnydd mewn chwyddiant, yn arbennig felly costau trydan sydd uwchlaw'r gyllideb yn Atodiad 1. Adroddir ar orwariant sylweddol gan pump o'r chwech adran, tra bod gweddill adrannau'r Cyngor yn gweithredu o fewn eu cyllideb.

Yn **Atodiad 2**, rhoddir manylion pellach yn ymwneud â'r prif faterion a'r penawdau cyllideb ble rhagwelir gwahaniaethau sylweddol, ynghyd ag argymhellion penodol lle'n briodol.

3. Covid

Mae sgil effaith ariannol yr argyfwng Covid wedi bod yn sylweddol i'r Cyngor, gyda chyfuniad o gostau ychwanegol ynghyd â cholledion incwm oedd werth dros £20 miliwn yn 2020/21 a £17.5 miliwn pellach yn 2021/22. Bu modd i Awdurdodau Lleol hawlio o gronfa caledi Llywodraeth Cymru i'w digolledu yn 2020/21 ac yn 2021/22, ond gan fod y gronfa bellach wedi dod i ben, mae'r pwysau yn disgyn ar y Cyngor yn 2022/23.

Er nad yw'r effaith mor sylweddol yn 2022/23 o'i gymharu â'r ddwy flynedd flaenorol, mae costau ychwanegol, colledion incwm a llithriad ar gynlluniau arbedion yn sgil Covid yn parhau mewn rhai meysydd.

4. Sefyllfa Arbedion

Yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa arbedion, ymddengys fod gwerth £33.4 miliwn sef 94% o'r cynlluniau arbedion diwygiedig ers 2015 bellach wedi eu gwireddu. Heb amheuaeth bu oediad mewn gwireddu rhai cynlluniau arbedion o ganlyniad i'r argyfwng Covid.

Gwelwyd fod yr oediad mewn gwireddu arbedion amlycaf gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gyda chynlluniau gwerth £930k, tra bod £533k gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol.

5. Adrannau'r Cyngor

Mae cynnydd mewn prisiau yn arbennig felly effaith prisiau trydan uwch i weld yn amlwg iawn ar yr adrannau. Ceir rhagolygon gorwariant sylweddol am amrywiol resymau mewn pum adran eleni. Mae'r prif faterion o fewn yr adrannau fel a ganlyn:

5.1 Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant

Rhagolygon diweddaraf yn awgrymu dros £1.9 miliwn o orwariant, sydd yn gyfuniad o nifer o ffactorau gan gynnwys methiant i wireddu gwerth £930k o arbedion. Pwysau ar lety cefnogol a pheccynnau taliadau uniongyrchol yn faterion yng Ngwasanaethau Pobl Hŷn. Costau staff a diffyg incwm yn broblemus yng Ngofal Cymunedol.

5.2 Adran Addysg

Rhagwelir gorwariant o £1.3m gan yr Adran Addysg sydd o ganlyniad i effaith prisiau trydan uwch am gyfnod o chwe mis o Hydref 2022 ymlaen ar yr ysgolion. O ystyried fod yr ysgolion eisoes wedi elwa o bron i filiwn o arbedion ynni yn deillio o Covid a'r cyfnodau clo cysylltiedig, ystyrir ei bod felly yn briodol i ddefnyddio balansau ysgolion i gyllido'r pwysau ychwanegol eleni.

5.3 Byw'n Iach

O ganlyniad i sgil effaith Covid, bu i Gwmni Byw'n Iach dderbyn cymorth ariannol o gronfa caledi Llywodraeth Cymru oedd werth £1.4 miliwn yn 2021/22 a £2.7 miliwn yn 2020/21. Nid yw cymorth o'r fath ar gael gan y Llywodraeth eleni. Ond, gan fod sgil effaith covid yn parhau yn 2022/23 ac yn amharu ar y gallu i gynhyrchu incwm, bu i'r Cyngor gadarnhau cefnogaeth ariannol angenrheidiol i gynnal gwasanaethau Byw'n Iach drwy ymestyn y cyfnod o sicrwydd a roddwyd i'r Cwmni hyd at ddiwedd 2022/23. Yn ôl y rhagolygon diweddaraf gwerth y cymorth sydd ei angen yw £842k. Costau trydan uwch sydd yn gyfrifol am weddill y gorwariant Byw'n Iach.

5.4 Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Y tueddiad blynyddol o orwariant yn y maes bwrdeistrefol yn parhau, gyda'r problemau amlycaf yn y maes casglu gwastraff ac ailgylchu. Mae'r adran yn hefyd yn cael trafferthion gwireddu arbedion gwerth £533k mewn nifer o feysydd.

5.5 Tai ac Eiddo

Oblygiadau newid i ddeddfwriaeth yn ymwneud â Digartrefedd yn golygu pwysau ariannol sylweddol eleni. Er bod dyraniad o £1.5m o gronfa trefniadau yn sgil covid y Cyngor wedi ei roi i gynorthwyo'r sefyllfa, rhagwelir gorwariant net o £3.2 miliwn eleni.

5.6 Corfforaethol

Rhagdybiaethau darbodus wrth osod cyllideb 2022/23 yn gyfrifol am gynnyrch treth ychwanegol a hefyd yn cyfrannu at y tanwariant ar Ostyngiadau Treth Cyngor. Y cynnydd diweddar mewn cyfraddau llog yn golygu fod y rhagolygon derbyniad llog £1.1 miliwn yn fwy ffafriol.

6. Casgliad Cyffredinol

Sefyllfa gorwariant o ganlyniad i nifer o ffactorau gan gynnwys methiant i wireddu arbedion, sgil effaith ariannol Covid, prisiau cynyddol trydan ynghyd â nifer o faterion eraill yn amlwg o fewn yr adrannau eleni. Rhagwelir y bydd yn rhaid gwneud defnydd o gronfeydd wrth gefn Ysgolion a'r Cyngor i gyllido'r bwlch ariannol o £7.1 miliwn a ragwelir am 2022/22.

7. Camau nesaf ac amserlen

Gweithredu ar yr argymhellion gerbron a chyflwyno adroddiad dilynol i'r Cabinet 24 Ionawr 2023 ar sefyllfa diwedd Tachwedd 2022.

Atodiadau

Atodiad 1 - Crynhoad o sefyllfa net cyllidebau'r adrannau

Atodiad 2 - Manylion y cyllidebau a'r gwahaniaethau sylweddol

Cyllideb Refeniw 2022/23 - Crynhoad o'r sefyllfa fesul Adran

	Adolygiad Diwedd Awst				Effaith Cynnydd Chwyddiant Uwchlaw'r Gyllideb 2022/23 £ '000
	Cyllideb Arfaethedig 2022/23 £'000	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23 £ '000	Addasiadau a Argymhellir £'000	Gor/ (Tan) Wariant Addasedig 2022/23 £ '000	
Oedolion, Iechyd a Llesiant	64,424	1,920	0	1,920	287
Plant a Theuluoedd	21,286	88	0	88	0
Addysg	102,043	1,312	0	1,312	1,668
Economi a Chymuned	5,928	1,231	0	1,231	757
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	28,244	1,836	0	1,836	528
Amgylchedd	4,268	(13)	0	(13)	75
Ymgynghoriaeth Gwynedd	9	(30)	0	(30)	0
Tai ac Eiddo	9,389	3,283	0	3,283	273
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	2,163	(27)	0	(27)	0
Cefnogaeth Gorfforaethol	8,155	(42)	0	(42)	19
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	7,449	(21)	0	(21)	0
Cyllidebau Corfforaethol <i>(Gwahaniaethau yn unig)</i>	*	(2,483)	0	(2,483)	2,400
Cyfansymiau (net)	253,358	7,054	0	7,054	6,007
<i>Defnydd o Gronfeydd / Balansau Cyffredinol</i>				(7,054)	
				(7,054)	0

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<u>Gwasanaethau Oedolion</u>						
Gwasanaethau Pobl Hŷn						
Preswyl a Nyrsio - Cartrefi	18,257	17,703	(554)		(554)	(676)
Gofal Cartref	7,978	7,789	(189)		(189)	366
Eraill	294	1,550	1,256		1,256	739
	26,529	27,042	513	0	513	429
Gwasanaethau Anabledd Corff	2,794	2,284	(510)		(510)	(125)
Gwasanaethau Anabledd Dysgu	23,893	24,108	215		215	284
Gwasanaethau Iechyd Meddwl	4,141	4,399	258		258	443
Gwasanaethau Eraill (Oedolion)	3,784	3,743	(41)		(41)	(108)
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Oedolion</u>	61,141	61,576	435	0	435	923
<u>Gwasanaethau Darparu (dangos cyllideb net)</u>						
Gofal Preswyl	0	122	122		122	(399)
Gofal Dydd	0	(165)	(165)		(165)	(135)
Gofal Cymunedol	0	1,550	1,550		1,550	950
Eraill	0	35	35		35	(10)
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Darparu</u>	0	1,542	1,542	0	1,542	406

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
<u>Gwasanaethau Eraill</u>						
Gwasanaethau Canolog Adrannol (<i>gan gynnwys arbedion yr Adran</i>)	3,224	3,564	340	0	340	370
Gwariant Covid19 ym maes Gofal Oedolion	0	0	0	0	0	0
Gwariant Ychwanegol Gweithlu Gofal Sgil Covid 19	59	59	0		0	164
Defnydd Cronfa Tanwariant yr Adran		(397)	(397)		(397)	0
<u>Cyfanswm Gwasanaethau Eraill</u>	3,283	3,226	(57)	0	(57)	(1,398)
<u>Cyfanswm Oedolion, Iechyd a Llesiant</u>	64,424	66,344	1,920	0	1,920	(69)

Oedolion, Iechyd a Llesiant

Gwasanaethau Pobl Hŷn - Yn 'Eraill' cynnydd yn y pwysau ar lety cefnogol ac yn nifer y pecynnau taliadau uniongyrchol, ond fod llai o bwysau ar breswyl a nyrsio a gofal cartref. Trafferthion gwireddu arbedion hefyd yn cyfrannu at y darlun.

Gwasanaethau Anabledd Corff - lleihad yn y galw am ofal cartref ond pwysau cynyddol ar daliadau uniongyrchol.

Gwasanaethau Anabledd Dysgu - achosion newydd i'r maes a phwysau cynyddol ar daliadau uniongyrchol sydd yn cael ei leihau gan lai o gynlluniau cefnogol.

Gwasanaethau Iechyd Meddwl - y tueddiad o bwysau cynyddol ar breswyl a nyrsio yn parhau gyda achosion newydd costus.

Gwasanaethau Darparu - staffio uwchlaw lefel y gyllideb a diffyg incwm yn faterion yn gofal cymunedol. Tra fod prisiau cynyddol trydan wedi arwain at orwariant gan gartrefi preswyl. Effaith Covid yn parhau i amharu ar ddarpariaeth Gofal Dydd ac felly yn tanwario.

Gwasanaethau Canolog Adrannol - arbedion gwerth £545k yn parhau heb eu gwireddu ond trosiant staff yn lleihau'r effaith.

Cyllideb 2022/23 - eleni, bu i'r adran dderbyn gwerth dros £3.4 miliwn o fidiau ar gyfer pwysau cynyddol ar y gyllideb 2022/23 gan gynnwys i'r maes Preswyl a Nyrsio, Anabledd Dysgu a Phobl Hŷn.

Arbedion - mae methiant i gyflawni arbedion yn ffactor amlwg yng ngorwariant yr adran gyda gwerth £930k yn parhau heb eu gwireddu.

Mae'r adran wedi defnyddio £397k o'u cronfa tanwariant i leihau'r gorwariant a adroddir i £1.9 miliwn.

O ystyried y gorwariant sylweddol a ragwelir gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant eleni nodir bwriad y Prif Weithredwr i alw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol er mwyn mynd i wraidd gorwariant yr Adran, fel bod camau pendant yn cael eu cymryd i geisio dod a'r sefyllfa o fewn rheolaeth cyn diwedd y flwyddyn ariannol, gan adrodd i'r Cabinet ar y cynllun ymateb.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Plant a Theuluoedd	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth Gwasanaeth	605	562	(43)		(43)	(53)
Gweithredol	2,462	2,608	146		146	57
Lleoliadau						
Lleoliadau All-Sirol	5,064	4,729	(335)		(335)	342
Maethu Drwy Asiant	1,696	1,680	(16)		(16)	(129)
Maethu Mewnol	2,613	2,513	(100)		(100)	(32)
Gwasanaethau Cefnogol ac Eraill	1,772	1,889	117		117	(14)
	11,145	10,811	(334)	0	(334)	167
Ôl-16	1,358	1,553	195		195	24
Arbenigol/Derwen	2,265	2,592	327		327	162
Cyfiawnder Ieuenctid	266	227	(39)		(39)	(51)
Blynyddoedd Cynnar	140	119	(21)		(21)	(74)
Ieuenctid	919	711	(208)		(208)	(247)
Eraill	2,126	2,191	65		65	(82)
Cyfanswm Plant a Theuluoedd	21,286	21,374	88	0	88	(97)

Plant a Theuluoedd

Gweithredol - gwariant yn uwch gan fod y niferoedd sydd yn derbyn cefnogaeth cynlluniau cefnogol yn uwch ac felly yn cael oblygiadau ar gostau eraill gan gynnwys teithio.

Lleoliadau - lleihad yn y nifer cyfartalog Lleoliadau All-Sirol eleni sef 23 i gymharu gyda 23.25 ar gyfer 2021/22. Er bod y nifer cyfartalog yn Maethu drwy Asiant yn 34.5 ar ddiwedd Awst i gymharu â 31 yn 2021/22, rhagwelir y bydd y gost o fewn y gyllideb. Yn Maethu Mewnol, cyfuniad o dderbyniad bidiau parhaol ac incwm gan y Swyddfa Gartref yn golygu fod tanwariant o (£100k) yn cael ei ragweld. Yn Gwasanaethau Cefnogol Eraill cyflogau uwchlaw'r sefydliad yn y Tim Lleoliadau a chostau uwch y Gwasanaeth Mabwysiadu Gogledd Cymru yn gyfrifol am y gorwariant.

Ôl-16 - cynnydd yn y pwysau ar y gwasanaeth gyda 5 unigolyn yn derbyn cefnogaeth gwerth £100k yr un y flwyddyn.

Arbenigol/Derwen – y tueddiad gorwariant cynyddol yn parhau o ganlyniad i gynnydd yn y galw am gynlluniau cefnogol a chefnogaeth arbenigol. Newid yn y pwyslais o ran sut mae'r gwasanaeth yn cael ei ddarparu, gyda mwy o bwysau ar daliadau uniongyrchol yn amlwg bellach.

Cyfiawnder leuenctid - trosiant staff yn golygu bod tanwariant ar y pennawd yma.

Blynyddoedd Cynnar – defnydd o grantiau yn cyllido gwariant craidd a derbyniad grantiau maes gofal plant yw'r rhesymau am y tanwariant.

leuenctid – derbyniad grant yn erbyn gwariant craidd ynghyd â thanwariant yn dilyn ail fodelu'r gwasanaeth. Gweithgaredd y gwasanaeth wedi ei amharu gan effaith Covid ac felly llai o wariant o ganlyniad.

Eraill - costau cyflogi a chostau uwch am wasanaethau.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Addysg	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ysgolion Datganoledig	85,493	87,001	0		0	0
Ysgolion Datganoledig - Costau Ychwanegol Trydan			1,508		1,508	0
Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion	(1,046)	(1,161)	(115)		(115)	(345)
Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol						
Cludiant	6,017	6,228	211		211	106
Gwasanaeth Atodol	738	778	40		40	423
Eraill	3,158	3,065	(93)		(93)	(87)
	9,913	10,071	158	0	158	442
Arweinyddiaeth a Rheolaeth	2,469	2,241	(228)		(228)	(129)
Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad	5,214	5,203	(11)		(11)	(28)
Cyfanswm Addysg	102,043	103,355	1,312	0	1,312	(60)

Addysg

Ysgolion Datganoledig - Costau Ychwanegol Trydan - am y chwech mis o Hydref 2022 ymlaen effaith prisiau trydan uwch ar yr ysgolion. O ystyried fod yr ysgolion eisoes wedi elwa o bron i filiwn o arbedion ynni yn deillio o Covid a'r cyfnodau clo cysylltiedig, ystyrir ei bod felly yn briodol i ddefnyddio balansau ysgolion i gyllido'r pwysau ychwanegol eleni.

Gwasanaethau Ansawdd Ysgolion - derbyniad grant, trosiant staff, cwtogi ar wariant a lleihad yn y galw ar rai cyllidebau yn gyfrifol am y tanwariant.

Cludiant - er fod £146k o arian parhaol ychwanegol wedi ei ddyrannu i'r maes tacsis a threnau ysgolion yn 2021/22 a £150k pellach yn 2022/23, gorwariant o £208k yn cael ei ragweld eleni. Gwelwyd pwysau ychwanegol ar y gyllideb yn dilyn i gyrsiau addysgol y Grŵp Llandrillo Menai gael eu symud i Llangefni ynghyd â chynnydd yn y galw am dacsis ar gyfer disgyblion ysgolion arbennig Hafod Lon a Phendalar.

Mae'r maes Cludiant wedi bod yn destun adolygiad strategol i geisio rheoli'r cynnydd yn y gwariant, awgrymir fod yr angen am waith pellach gan yr Adran Addysg a'r Adran Amgylchedd yn parhau, fel bod modd manteisio ar gyfleoedd effeithlonrwydd.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Gwasanaeth Atodol - cynllun Llywodraeth Cymru i gyllido cinio am ddim i blant derbyn a Blwyddyn 1 o Fedi 2022 a Blwyddyn 2 o Ionawr 2023, yn golygu nad yw'r tueddiad diffyg incwm a welwyd dros y blynyddoedd diwethaf ar ginio ysgol yn amlwg eleni. Cynnydd mewn prisiau bwyd, diffyg incwm a chostau staff uwch i'w gweld ar yr elfen gofal o'r clybiau brecwast. Swyddi gwag a llai o bwysau ar gyllidebau eraill yn lleihau lefel y gorwariant.

Isadeiledd a Gwasanaethau Cefnogol - Eraill - llai o alw ar nifer o gyllidebau amrywiol.

Arweinyddiaeth a Rheolaeth - trosiant staff a thanwariant ar nifer o benawdau'r gyllideb.

Anghenion Dysgu Ychwanegol a Chynhwysiad - darlun cymysg sydd yn gyfuniad o swyddi gwag a thanwariant ar nifer o benawdau amrywiol, tra fod amgylchiadau yn ymwneud ag un ganolfan benodol yn parhau ac yn gyfrifol am orwariant o £217k.

Gofynnir i'r Cabinet nodi bod gorwariant yr Adran Addysg o ganlyniad i orwariant ar gostau trydan yn yr ysgolion, **argymhellir** fod y Cabinet yn ystyried os y dylid cyllido'r costau trydan ychwanegol eleni o falansau'r ysgolion unigol.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Economi a Chymuned	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	383	383	0		0	0
Rhaglenni Adfywio a Chefnogi Cymunedau	1,009	1,024	15		15	66
Morwrol a Pharciau Gwledig	3	(86)	(89)		(89)	(189)
Cytundebau Byw'n Iach a Hamdden Eraill	1,596	2,774	1,178		1,178	(12)
Rhaglenni Datblygu Economiadd	71	71	0		0	111
Marchnata a Digwyddiadau	296	301	5		5	11
Llyfrgelloedd Gwynedd	1,689	1,665	(24)		(24)	(77)
Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd	881	1,027	146		146	18
<u>Cyfanswm Economi a Chymuned</u>	5,928	7,159	1,231	0	1,231	(72)

Economi a Chymuned

Morwrol a Pharciau Gwledig - cyfuniad o resymau yn gyfrifol am y tanwariant gan gynnwys rhagori targedau incwm yn y traethau a Hafan, Pwllheli yn dilyn tywydd ffafriol ac felly tymor prysur. Trosiant staff yn yr Harbyrau a Hafan, Pwllheli hefyd yn cynorthwyo'r sefyllfa ond fod costau cynyddol trydan yn lleihau'r tanwariant a adroddir.

Cytundebau Byw'n Iach ac Hamdden Eraill - trosglwyddwyd y ddarpariaeth hamdden i Cwmni Byw'n Iach ar 1 Ebrill 2019, ond fod cyfrifoldeb am gostau rhedeg yr eiddo yn aros efo'r Cyngor. O ganlyniad i sgil effaith Covid, bu i Cwmni Byw'n Iach dderbyn cymorth ariannol o gronfa caledi Llywodraeth Cymru oedd werth £1.4miliwn yn 2021/22 a £2.7 miliwn yn 2020/21. Nid yw cymorth o'r fath ar gael gan y Llywodraeth eleni. Ond, gan fod sgil effaith covid yn parhau yn 2022/23 ac yn amharu ar y gallu i gynhychu incwm, bu i'r Cyngor gadarnhau cefnogaeth ariannol angenrheidiol i gynnal gwasanaethau Byw'n Iach drwy ymestyn y cyfnod o sicrwydd a roddwyd i'r Cwmni hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol 2022/23. Yn ôl y rhagolygon diweddaraf gwerth y cymorth sydd ei angen yw £842k. Costau sylweddol uwch trydan sydd yn gyfrifol am weddill y gorwariant.

Llyfrgelloedd Gwynedd - cyfuniad o danwariant ar staff, teithio a chostau swyddfa.

Amgueddfeydd, Celfyddydau ac Archifau Gwynedd - ni ragwelir y bydd y cynllun arbedion gwerth £70k yn Neuadd Dwyfor yn cael ei wireddu eleni gan fod sgil effaith Covid wedi amharu'n negyddol ar lefelau incwm y Neuadd a gan y bydd y Neuadd hefyd ar gau am gyfnod o ddau fis yn ystod y flwyddyn ariannol ar gyfer gwaith gwedd 2 ar yr adeilad. Problemau yn Storiell yn parhau gyda diffyg o £49k yn cael ei ragweld am y flwyddyn. Costau cynyddol trydan hefyd yn cyfrannu at y gorwariant a adroddir.

Gofynnir i'r Cabinet nodi bod gorwariant yr Adran Economi a Chymuned o ganlyniad i gymorth ariannol gwerth £842k i Gwmni Byw'n Iach ynghyd â chynnydd mewn prisiau trydan.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol (yn cynnwys Cefnffyrdd)	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Priffyrdd (cynnwys Cefnffyrdd)	10,585	10,603	18		18	267
Gwasanaethau Peirianeg	384	593	209		209	23
Gwasanaethau Bwrdeistrefol						
Gwastraff	12,215	13,366	1,151		1,151	362
Eraill	5,060	5,518	458		458	94
Cyfanswm Priffyrdd a Bwrdeistrefol	28,244	30,080	1,836	0	1,836	0

Priffyrdd a Bwrdeistrefol (gan gynnwys Cefnffyrdd)

Gwasanaethau Priffyrdd - lleihad yn y gweithiau a gomisiynir gan y prif glientau ynghyd ag oediad i wireddu cynlluniau arbedion.

Gwasanaethau Peirianeg - methiant i wireddu cynlluniau arbedion gan gynnwys arbedion teledu cylch cyfyng, pont Aber ac hefyd pont Abermaw ond trafodaethau'n parhau i geisio datrysiad.

Gwastraff - nifer o faterion yn gyfrifol am y gorwariant, ond yn bennaf ar gasglu gwastraff ac ailgylchu. Cylchdeithiau ychwanegol wedi arwain at orwariant ar gostau cyflogaeth a chostau fflyd. Lefelau salwch a goramser hefyd yn broblemus, tra fod na gostau ychwanegol o ran hurio cerbydau. Gorwariant ar gostau trin defnyddiau ailgylchu ond yr incwm ar werthiant defnyddiau ailgylchu yn rhagori'r gyllideb. Lleihad mewn gwastraff gweddilliol yn golygu fod y costau cysylltiedig yn is. Costau trydan uwch a thrafferthion i wireddu arbedion yn y maes hefyd yn cyfrannu at lefel y gorwariant a adroddir.

Yn dilyn y tueddiad gorwariant cynyddol yn y maes casglu gwastraff dros y blynyddoedd diwethaf, mae'r Adran bellach wedi derbyn adroddiad allanol gan WRAP Cymru sydd yn cynnig argymhellion ar ffyrdd o wella'r gwasanaeth yma. Bydd yr adroddiad yn derbyn ystyriaeth reolaethol gan yr Adran.

Gwasanaethau Bwrdeistrefol Eraill - darlun cymysg sydd yn gyfuniad o ffactorau gyda rhai o'r prif resymau yn cynnwys cynlluniau arbedion yn parhau heb eu darganfod a cholledion incwm cynnal tiroedd a thoiledau cyhoeddus. Pwysau ychwanegol ar gyllidebau glanhau strydoedd, glanhau toiledau cyhoeddus, gwastraff masnachol ac hefyd costau cynyddol trydan yn amlwg. Rhagwelir incwm uwch gan y gwasanaethau profedigaeth sydd yn lleihau'r gorwariant a adroddir.

O ystyried y gorwariant sylweddol a ragwelir gan yr Adran Priffyrdd a Bwrdeistrefol eleni nodi fod y Prif Weithredwr am alw cyfarfod o'r swyddogion perthnasol er mwyn mynd i wraidd gorwariant yr Adran, fel bod camau pendant yn cael eu cymryd i geisio dod a'r sefyllfa o fewn rheolaeth cyn diwedd y flwyddyn ariannol, gan adrodd i'r Cabinet ar y cynllun ymateb.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Adran Amgylchedd	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth yr Adran	836	863	27		27	20
Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu	586	491	(95)		(95)	(41)
Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth						
Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth)	309	(68)	(377)		(377)	(481)
Parcio a Gorfodaeth Parcio	(1,830)	(1,484)	346		346	190
Cludiant Integredig	1,803	2,070	267		267	195
	282	518	236	0	236	(96)
Cefn Gwlad a Mynediad	765	761	(4)		(4)	29
Gwarchod y Cyhoedd	1,799	1,622	(177)		(177)	(103)
Cyfanswm Amgylchedd	4,268	4,255	(13)	0	(13)	(100)

Amgylchedd

Gwasanaeth Cynllunio a Rheolaeth Adeiladu - y rhagolygon incwm wedi gwella unwaith eto eleni yn dilyn i geisiadau sylweddol gael eu cyflwyno dros y misoedd diwethaf. Tanwariant ar amrywiol gyllidebau gan gynnwys rhybuddion statudol, gwasanaethau proffesiynol ac apeliadau.

Gwasanaethau Gofal Stryd a Thrafnidiaeth

Rheolaeth Rhwydwaith (Trafnidiaeth) - yn rhagori ar yr incwm ffioedd gwaith stryd, ynghyd â swyddi gweigion a thanwariant ar nifer o benawdau'r gyllideb.

Parcio a Gorfodaeth Parcio - diffyg incwm parcio o £270k a gorwariant ar gostau trydan sydd yn cael ei leihau gan danwariant ar gyllidebau staff ac hyfforddi.

Cludiant Integredig - gorwariant o £366k ar gytundebau bysus cyhoeddus, ond incwm uwch a thanwariant amrywiol yn lleihau'r gorwariant a adroddir. Awgrymir y dylid parhau efo'r adolygiad i'r ddapariaeth Cludiant yn dilyn oediad o ganlyniad i'r argyfwng Covid.

Gwarchod y Cyhoedd - swyddi gwag a llai o wariant ar nifer o benawdau'r gyllideb eleni gan gynnwys samplau bwyd a dŵr, gwasanaethau a chyflenwadau.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Ymgynghoriaeth	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianeg	(552)	(588)	(36)		(36)	(14)
Uned Systemau Traenio Cynaliadwy (SuDS)	0	0	0		0	0
Uned Rheoli Risg Llifogydd	607	607	0		0	(92)
Gwasanaeth Adeiladu	(46)	(40)	6		6	(3)
<u>Cyfanswm Ymgynghoriaeth</u>	9	(21)	(30)	0	(30)	(100)

Ymgynghoriaeth

Gwasanaethau Ffyrdd a Pheirianeg - swyddi gwag a rhagori ar incwm gan sefydliadau allanol megis Cyngorau eraill a Llywodraeth Cymru.

Gwasanaeth Adeiladu - tanwariant staff sydd yn arwain at ddiffyg cynhyrchu incwm.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adran Tai ac Eiddo	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rheolaeth	242	213	(29)		(29)	(49)
Gwasanaethau Tai						
Digartrefedd	3,270	6,480	3,210		3,210	28
Tai Sector Breifat	446	421	(25)		(25)	(44)
Eraill	436	361	(75)		(75)	(49)
	4,152	7,262	3,110	0	3,110	(65)
Gwasanaethau Eiddo						
Eiddo	5,015	5,209	194		194	(142)
Gofalu, Arlwyo a Glanhau	(20)	(12)	8		8	(24)
	4,995	5,197	202	0	202	(166)
Addasiad Cau Cyfrifon					0	180
Cyfanswm Tai ac Eiddo	9,389	12,672	3,283	0	3,283	(100)

Tai ac Eiddo

Gwasanaethau Tai, Digartrefedd - y tueddiad o bwysau sylweddol ar y gwasanaeth Llety Dros Dro yn Digartrefedd yn dwysau. Yn ystod 2021/22 bu i Lywodraeth Cymru ein digolledu am £2.9 miliwn o'r gwariant ychwanegol perthnasol o £3.3 miliwn o gronfa caledi Covid. Ond, eleni dim ond £475k yw gwerth y grant gan Lywodraeth Cymru tuag at y gost. Yn ystod y flwyddyn ariannol bresennol, gwelwyd cynnydd pellach yn y galw, ynghyd â chostau cyfartalog uwch gan fod landloriaid wedi cynnyddu prisiau a gan fod argaeledd llety dros dro yn y sir wedi cyrraedd ei gapasiti. Mae'r gorwariant net o £3.2m a adroddir ar Digartrefedd yn dilyn dyraniad o £1.5m o gronfa trefniadau adfer yn sgil covid y Cyngor i'r gwasanaeth.

Gwasanaethau Tai, Tai Sector Breifat ac Eraill - tanwariant ar gostau staff ac ar nifer o benawdau'r gyllideb.

Gwasanaethau Eiddo - gorwariant yn deillio o gynnydd ym mhrisiau trydan ond sydd yn cael ei leihau gan swyddi gwag yn Eiddo. Cyfuniad o lai o wariant ar wasanaethau a chyflenwadau a diffyg incwm yn y maes Gofalu, Arlwyo a Glanhau.

Gofynnir i'r Cabinet nodi bod gorwariant yr Adran Tai ac Eiddo o ganlyniad i newid i ddeddfwriaeth yn ymwneud â Digartrefedd, gyda'r oblygiadau yn golygu gorwariant net o £3.2 miliwn eleni.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST

Adrannau Canolog	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	2,163	2,136	(27)		(27)	(33)
Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth)	7,449	7,428	(21)		(21)	(96)
Cefnogaeth Gorfforaethol	8,155	8,113	(42)		(42)	(63)
Cyfanswm Adrannau Canolog	17,767	17,677	(90)	0	(90)	(192)

Adrannau Canolog

Tim Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol - effaith swyddi gwag y ddau Gyfarwyddwr Corfforaethol am ran o'r flwyddyn ynghyd â throsiant staff a swyddi gwag yn Cyfreithiol, sydd yn cael ei leihau gan ddefnydd o gyfreithwyr asiantaeth.

Cyllid (a Thechnoleg Gwybodaeth) - cyfuniad o resymau yn gyfrifol am y tanwariant gan gynnwys tanwariant ar swyddi gwag ynghyd ag incwm am weinyddu grantiau amrywiol a derbyniad incwm uwch mewn nifer o feysydd.

Cefnogaeth Gorfforaethol - trosiant staff a thanwariant ar nifer o benawdau ar draws yr adran yn cyfrannu at y sefyllfa tanwariant cyffredinol. Y tanwariant a adroddir yn yn cael ei leihau gan ragolygon o ddiffyg incwm o £66k gan yr Argraffdy.

CYLLIDEB REFENIW 2022/23 - ADOLYGIAD DIWEDD AWST						
Corfforaethol (Dim ond yn adlewyrchu y gwahaniaethau)	Amcan Cyllideb 2022/23	Amcan Sefyllfa 2022/23	Amcan Gor / (Tan) Wariant Gros 2022/23	Defnydd o Ffynonellau Eraill Neu Addasiadau Eraill a Argymhellir	Amcan Gor / (Tan) Wariant Addasedig 2022/23	Gor / (Tan) Wariant Net Sefyllfa Terfynol 2021/22
Maes:-	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Treth Cyngor	*	*	(962)		(962)	0
Gostyngiadau Treth Cyngor	*	*	(913)		(913)	0
Costau Cyfalaf	*	*	(310)		(310)	0
Derbyniad Llog	*	*	(1,145)		(1,145)	0
Chwyddiant Tâl Uwchlaw'r Gyllideb	*	*	3,544		3,544	0
Darpariaeth wrth gefn ar gyfer Chwyddiant	*	*	(1,637)		(1,637)	0
Darpariaeth Arbedion	*	*	(1,200)		(1,200)	0
Gofynion Sgil Effaith Ariannol Covid	*	*	474		474	0
Eraill	*	*	(334)		(334)	0
<u>Cyfanswm Corfforaethol</u>	*	*	(2,483)	0	(2,483)	0
<i>Defnydd o Gronfeydd / Balansau Cyffredinol</i>				(7,054)		

Corfforaethol

Treth Cyngor - hyd at ddiwedd Awst, bu i Swyddfa'r Prisiwr ganiatau 139 eiddo i drosglwyddo o Dreth Cyngor i Drethi Annomestig (469 yn 2021/22, 506 yn 2020/21, 397 yn 2019/20, 453 yn 2018/19). Er hyn, rhagwelir sefyllfa ffafriol o gynnyrch treth ychwanegol oherwydd rhagdybiaethau darbodus wrth osod cyllideb 2022/23. Mae £6m o Bremiwm Treth Cyngor wedi ei raglennu i'w dderbyn yn ystod 2022/23 i'w neilltuo i'w ystyried ar gyfer y Strategaeth Dai.

Gostyngiadau Treth Cyngor - lleihad yn y niferoedd sydd yn hawlio'r gostyngiad yng Ngwynedd o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol ynghyd â gosod amcangyfrifon darbodus.

Costau Cyfalaf - polisi rheolaeth trysorlys presennol yn golygu gellid osgoi benthyca yn allanol sydd o ganlyniad yn creu tanwariant.

Derbyniad Llog - y cynnydd diweddar mewn cyfraddau llog yn golygu fod y rhagolygon derbyniad llog yn rhagori'r gyllideb ddisgwyliedig.

Chwyddiant Tâl Uwchlaw'r Gyllideb - mae'r ffigyrau diweddaraf yn awgrymu y bydd oblygiadau'r cynnydd cyflogau a argymhellir yn genedlaethol yn £3.5m, sydd yn sylweddol uwch na'r 4% a gynghorwyd i Gynghorau ei gyllidebu wrth sefydlu'r gyllideb am 2022/23 a ystyrid i fod yn ddarbodus ar y pryd.

Darpariaeth wrth gefn ar gyfer Chwyddiant - darparwyd cyllideb i gyllido pwysau ychwanegol posib yn deillio o chwyddiant.

Darpariaeth Arbedion - yn dilyn anallu rhai adrannau i wireddu arbedion mewn rhai meysydd, darpariaeth gorfforaethol wedi ei wneud i'r pwrpas sydd ar gael i'w ddyrannu yn briodol.

Gofynion Sgil Effaith Ariannol Covid - y gofyn uwchlaw £1.4m a ddarparwyd yn y gyllideb am Covid yn £474k, sydd i'w gyllido o gronfa.

Eraill - dychwelyd bidiau a phwysau ar nifer o gyllidebau ddim cymaint â'r hyn a ragwelwyd.

Defnydd o Gronfeydd / Balansau Cyffredinol - er mwyn cyllido sefyllfa ariannol y Cyngor, erbyn diwedd y flwyddyn rhagwelir y bydd angen defnyddio £7.1m o gronfeydd y Cyngor. Mae'r rhagolygon diweddaraf yn awgrymu bod angen defnyddio £1.5m o Falansau Ysgolion ar gyfer gorwariant trydan yn yr ysgolion, £4.5 o'r Gronfa Trefniadau Adfer yn Sgil Covid a'r gweddill sef £1.1m o'r Gronfa Strategaeth Ariannol.

Er ei bod hi'n gynamserol i drosglwyddo arian o gronfeydd hyn nes bydd y sefyllfa ariannol yn derfynol ar ddiwedd y flwyddyn, **argymhellir** mai'r drefn o ran defnyddio'r cronfeydd i gyllido'r bwloch ariannol bryd hynny fydd defnyddio:

- yn gyntaf, Balansau Ysgolion i gyllido'r cynnydd mewn prisiau trydan yn yr ysgolion
- yn ail, defnyddio £4.5 miliwn o'r gronfa trefniadau adfer yn sgil Covid a sefydlwyd i gyllido heriau ariannol cysylltiedig sy'n wynebu'r Cyngor
- yn olaf, y gweddill i'w gyllido o'r Gronfa Strategaeth Ariannol.

Eitem 8

CYFARFOD: PWYLLGOR LLYWODRAETHU AC ARCHWILIO

DYDDIAD: 13 HYDREF 2022

TEITL: TROSOLWG ARBEDION:
ADRODDIAD CYNNYDD AR WIREDDU CYNLLUNIAU
ARBEDION

PWRPAS: Adrodd ar y Sefyllfa Ddiweddaraf

GWEITHREDIAD: Derbyn yr wybodaeth ac ystyried y risgiau cyffredinol
sy'n deillio o lithriadau yn yr arbedion

AELOD CABINET: CYNGHORYDD IOAN THOMAS

SWYDDOG CYSWLLT: FFION MADOG EVANS, UWCH REOLWR CYLLID

1. Yn unol â gofynion Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, disgwylir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio graffu rhai materion ariannol lle'n briodol.
2. Bydd yr adroddiad atodol (Trosolwg Arbedion: Adroddiad cynnydd ar wireddu cynlluniau arbedion) yn cael ei gyflwyno i'r Cabinet ar 25 Hydref 2022.
3. Mae'r Aelod Cabinet dros Gyllid, a Chadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi gofyn i ni gyflwyno'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w graffu.
4. Gofynnir i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio nodi'r sefyllfa a'r risgiau perthnasol yng nghyswllt y Trosolwg Arbedion, ystyried penderfyniadau i'r Cabinet a sylwebu fel bo angen.

Atodiadau:

Adroddiad Cabinet 25/10/2022: Trosolwg Arbedion: Adroddiad cynnydd ar wireddu cynlluniau arbedion

ADRODDIAD I'R CABINET

Dyddiad	25 Hydref 2022
Aelod Cabinet	Y Cyngorydd Ioan Thomas, Aelod Cabinet Cyllid
Pwnc	Trosolwg Arbedion: Adroddiad Cynnydd ar Wireddu Cynlluniau Arbedion
Swyddog Cyswllt	Ffion Madog Evans, Uwch Reolwr Cyllid

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

- 1.1 Derbyn y wybodaeth yn yr adroddiad a nodi'r cynnydd tuag at wireddu cynlluniau arbedion 2022/23, 2021/22 a blynyddoedd blaenorol.
- 1.2 Nodi bod effaith Covid-19 wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion, gan fod y Cyngor wedi rhoi blaenoriaeth i ymateb i'r argyfwng dros y cyfnod cychwynnol o'r argyfwng.

2. CYFLWYNIAD / CEFNDIR

- 2.1 Mae'r adroddiad yma yn adroddiad trosolwg o sefyllfa arbedion y Cyngor ar gyfer 2022/23, 2021/22 a blynyddoedd blaenorol.
- 2.2 Adroddir ar gynnydd yn erbyn cynlluniau arbedion sydd werth £595,000 yn 2022/23 a £966,720 yn 2021/22, ynghyd â'r arbedion sydd eto i'w cyflawni o flynyddoedd blaenorol, yn dilyn adolygiad o'r sefyllfa ar ddiwedd Awst 2022.
- 2.3 Bellach gellir adrodd fod cyfanswm o dros £33.4 miliwn o arbedion wedi eu gwireddu ers 2015/16, sydd yn 94% o'r £35.4m gofynnol dros y cyfnod. Llwyddwyd i wireddu dros 62% o'r arbedion diwygiedig ar gyfer 2021/22 gyda 41% o arbedion 2022/23 eisoes wedi eu gwireddu neu ar drac i gyflawni'n amserol eleni.
- 2.4 Mae gwireddu'r cynlluniau unigol yn gyfrifoldeb aelodau perthnasol o'r Cabinet, sy'n herio perfformiad yr adrannau gan gynnwys cynnydd y cynlluniau arbedion. Cyfrifoldeb yr Aelod Cabinet dros Gyllid yw cadw trosolwg o'r darlun cyfan.

3. AIL-ASESU ARBEDION

- 3.1 Mae gan y Cyngor drefniadau cynllunio ariannol sydd eisoes wedi adnabod arbedion effeithlonrwydd sylweddol er mwyn isafu toriadau mewn gwasanaeth i drigolion Gwynedd. Yn Ionawr 2022, adolygwyd y cynlluniau arbedion i asesu pa gynlluniau hanesyddol oedd bellach yn anghyraeddadwy, a lluniwyd rhaglen ddiwygiedig o arbedion ar gyfer 2022/23 yn dilyn cymryd camau i ddileu, llithro ac ail broffilio'r cynlluniau arbedion.

3.2 O ran cynlluniau arbedion 2022/23, penderfynodd y Cabinet ar 10 Chwefror 2022 i symud y proffil cyflawni ar gyfer cynlluniau gwerth £1,290,250 i 2023/24 a blynyddoedd dilynol, cydnabod fod y sefyllfa wedi newid cymaint fel na ellir cyflawni cynlluniau arbedion gwerth £489,750 gan eu dileu o'r gyllideb, gan adael £595,000 o arbedion i'w gwireddu yn 2022/23. Gweler Tabl 1 isod.

Tabl 1: Arbedion wedi eu dileu neu eu gohirio i 2022/23

	Gwreiddiol £	Gohirio £	Dileu £	Balans £
Cynlluniau 2022/23	2,375,000	1,290,250	489,750	595,000

4. CYNLLUNIAU ARBEDION ADRANNOL 2015/16 – 2020/21

4.1 Mae **Atodiad 1** yn crynhoi cyrhaeddiad pob adran ar adeg cau cyfrifon 2021/22 yn erbyn y targed arbedion diwygiedig sydd wedi ei osod iddynt o 2015/16 - 2020/21, **cyfanswm o bron i £34m. Gellir adrodd bod £32.5m, neu 96% o'r cynlluniau yma wedi eu gwireddu**, ond mae risg o ran gwireddu rhai o'r cynlluniau arbedion yn parhau.

4.2 Mae'r llithriad ymylol yma yn bennaf ar rai o gynlluniau 2019/20 a 2020/21, gyda'r her o'u gwireddu'n parhau.

4.3 Mae 23 cynllun gyda'r mwyafrif yn rhai bychan, gwerth cyfanswm o £721k wedi llithro ond nid yw'r Adrannau yn rhagweld problem i'w gwireddu.

4.4 Mae'r 7 cynllun sy'n weddill sef gwerth £652k gyda risgiau i'w cyflawni. 4 cynllun gan yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant (cyfanswm o £449k), 1 gan yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol (£133k) 1 gan Economi a Chymuned (£45k) ac 1 gan Tai ac Eiddo (£25k). Mae ymateb i'r argyfwng Covid wedi golygu llithro rhai elfennau o gynlluniau arbedion, ond posib fod angen ystyried bellach os oes modd cyflawni'r arbedion ynteu a oes angen cynnig cynlluniau a dulliau amgen ar gyfer gwireddu'r arbedion.

4.5 Ers cau cyfrifon 2021/22 ac erbyn adolygiad Awst 2022 mae gwerth £199,620 o gynlluniau pellach perthnasol i gyfnod 2015/16 – 2020/21 wedi eu gwireddu.

5. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2021/22

5.1 Mae **Atodiad 2** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2021/22. Yn seiliedig ar sefyllfa wrth gau'r cyfrifon am y flwyddyn, o'r 24 o gynlluniau gwerth cyfanswm o bron i £967k sydd wedi eu proffilio am y flwyddyn, mae 13, sef **gwerth £517k neu 53% wedi eu gwireddu**. Mae 11 o gynlluniau unai yn llithro neu gyda rhai risgiau i'w cyflawni.

5.2 Mae gwerth cyfanswm o £246k o gynlluniau arbedion yn llithro ond bellach yn symud yn eu blaen tra fod gwerth £204k o gynlluniau lle mae'r Adrannau yn rhagweld risgiau i'w cyflawni.

- 5.3 O'r cynlluniau sydd â risg o gyflawni mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gyda 1 cynllun gyda tharged o £33,750 sef *Adolygu'r trefniadau gweithredu o fewn yr Adran Oedolion*. Mae'r Adran yn gweithio i symud y cynllun yn ei flaen ond mae risgiau yn parhau efo elfennau o'r gwaith.
- 5.4 Nid oedd arbedion 1 cynllun gan yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol sef *Cynyddu ffioedd am gasglu gwastraff gan fusnesau* (£75k) wedi ei wireddu wrth gau cyfrifon 2021/22 ond erbyn adolygiad Awst 2022 mae'r Adran bellach wedi llwyddo i'w wireddu.
- 5.5 Mae'r cynllun *Cynhyrchu incwm drwy atal twyll* gwerth £20k gan yr Adran Gyllid efo risgiau o gyflawni. Bu i'r argyfwng Covid arwain at oediad mewn gwireddu yn dilyn atal cyfweliadau yn ymwneud â hawliadau twyllodrus yn y maes Budd-daliadau dros gyfnod yr argyfwng. Maent yn parhau heb eu hail gychwyn o ganlyniad i'r amgylchiadau presennol, felly rhagwelir oediad pellach mewn gwireddu.
- 5.6 Mae risg o gyflawni arbedion y cynllun *Lleihau dibyniaeth ar lety dros-dro drwy fuddsoddi mewn llety pwrpasol* gan yr Adran Tai ac Eiddo sydd gyda tharged o £75k yn 2021/22. Ers cyflwyno'r cynllun yma, mae newidiadau pellgyrhaeddol wedi digwydd o fewn maes digartrefedd. Cyn 2020/21 polisi Llywodraeth Cymru oedd cartrefu yn ôl yr angen, ond ers y pandemig Covid newidiwyd y polisi fel bod Awdurdodau Lleol yn cartrefu pawb. Er bod Strategaeth Tai yn cynnig atebion yn y hirdymor, mae'r sefyllfa ariannol yn sgil digartrefedd yn y tymor byr yn heriol i'r Adran.
- 5.7 Oherwydd blaenoriaethau eraill yn ystod 2021/22, ni fu cymaint o gynnydd ar wireddu cynlluniau arbedion y flwyddyn.
- 5.8 Ers cau cyfrifon 2021/22 ac erbyn adolygiad Awst 2022 mae gwerth £107,500 o gynlluniau pellach perthnasol i gyfnod 2021/22 wedi eu gwireddu.

6. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2022/23

- 6.1 Mae **Atodiad 3** yn crynhoi'r sefyllfa o ran gwireddu cynlluniau arbedion 2022/23. Mae'r cyfanswm targed arbedion yn £595k gyda gwerth £133k, sef 22% o gynlluniau eisoes wedi eu gwireddu a £113k pellach sef 19% ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.
- 6.2 O'r 8 cynllun arbedion sydd wedi eu proffilio ar gyfer 2022/23 mae 2 wedi gwireddu'n barod gyda 2 pellach ar drac i wireddu'n llawn ac amserol. Bu llithriad ar 2 gynllun gwerth cyfanswm o £130k ond maent yn symud yn eu blaen, sydd yn cynnwys 1 cynllun gan yr Adran Gyllid ac 1 gan yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol.
- 6.3 Rhagwelir risgiau i gyflawni 2 gynllun arbedion gwerth cyfanswm o £220k sydd yn cynnwys cynllun *Neuadd Dwyfor* (£70k) gan yr Adran Economi a Chymuned a chynllun *Newid trefniadau gwaith casglu gwastraff i shifftiau a chylchdeithiau llai* (£150k) gan yr Adran Prifffyrdd a Bwrdeistrefol.

7. CYNLLUNIAU ADRANNOL 2023/24 YMLAEN

7.1 Rhestrir arbedion 2023/24 ymlaen, fesul Adran yn **Atodiad 4**, ond mae'n gynamserol i adrodd ar statws y cynlluniau yma ar hyn o bryd.

8 CASGLIAD

8.1 Mae'n anorfod bod gwireddu £33.4m o arbedion (allan o gyfanswm o £35.4m) ers Ebrill 2015 wedi bod yn heriol ac rwy'n ddiolchgar i'r holl adrannau a'r Aelodau Cabinet am sicrhau'r llwyddiant yma.

8.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ddiweddaraf y cynlluniau arbedion ers Ebrill 2015 gyda gwerth 94% o'r holl gynlluniau wedi eu gwireddu.

Tabl 2: Crynodeb o statws holl gynlluniau arbedion ers Ebrill 2015

Statws yr Arbediad	Porth	£m	%
Wedi gwireddu	1	33.4	94.4
Ar drac i gyflawni'n llawn ac amserol	2	0.1	0.3
Oediad, ond yn symud yn ei flaen	3	0.8	2.3
Rhai risgiau i gyflawni - yn llithro neu fethu	4	0.8	2.3
Risgiau sylweddol i gyflawni yn llawn neu yn rhannol	5	0.3	0.7
Cyfanswm arbedion		35.4	

8.3 Felly, gofynnaf i'r Cabinet nodi'r cyrhaeddiad a amlinellir yn yr adroddiad yma tuag at wireddu'r cynlluniau arbedion. Yn ogystal, nodi bod effaith Covid wedi cyfrannu at lithriad yn y rhaglen arbedion a chefnogi'r adrannau i symud ymlaen efo'r rhaglen arbedion.

Atodiadau:

Atodiad 1 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2015/16 - 2020/21 fesul Adran

Atodiad 2 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2021/22 fesul Adran

Atodiad 3 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2022/23 fesul Adran

Atodiad 4 - Trosolwg Cynlluniau Arbedion 2023/24 ymlaen fesul Adran

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2020/21 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2015/16 i 2020/21 £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer	Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Addysg	1,691,360	1,691,360	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Ysgolion	4,235,000	4,235,000	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Amgylchedd	2,751,213	2,695,593	55,620	3	Bu llithriad ar dri cynllun; <i>Cyflawni arbedion drwy brynu'n rhatach (£20k), Cynyddu'r ffi ar gyfer asesu ansawdd dŵr er mwyn adlewyrchu'r gost o ddarparu'r gwasanaeth (£12.5k) a Rhesymoli ac Integreiddio'r Swyddfa gefn Adran Amgylchedd (£23.12k).</i>
Cefnogaeth Gorffoethol	2,351,468	2,351,468	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Cyllid	1,756,636	1,736,636	20,000	1	Llithro gwireddu arbedion o £20k ar y cynllun <i>Cynhyrchu incwm drwy atal twyll.</i>
Economi a Chymuned	2,896,422	2,766,422	85,000	3	Bu llithriad gyda 2 gynllun <i>Cysoni trefniadau/adolygu ffioedd parcio</i> gwerth cyfanswm o £60k a'r cynllun <i>Dileu 1 swydd o'r Gwasanaeth Twristiaeth a Marchnata</i> £25k. Mae risg o wireddu gweddill yr arbedion sef £45k ar y cynllun <i>Sefydlu ffioedd parcio ar draeth Dinas Dinlle a chynyddu ffioedd lansio ar draws traethau Gwynedd o £10 i £15.</i>

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2020/21 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2015/16 i 2020/21 £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer	Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Oedolion, Iechyd a Llesiant Tud. 55	6,969,411	6,218,051	302,360 6	449,000 4	Mae rhai risgiau o gyflawni arbedion 4 cynllun sef <i>Integreiddio a Thrawsnewid Gwasanaethau Pobl Hyn</i> gyda £210k o darged yn 2019/20 ac mae sawl ffactor yn cyfrannu at yr her barhaus o'i gyflawni, <i>Cydweithio â'r trydydd sector i gymryd drosodd y ddarpariaeth gofal dydd yng Nghricieth a Blaenau Ffestiniog</i> (£75k), <i>Adolygu pecynnau gofal anabledau corff gan gwrdd ag amcanion mewn ffordd amgen</i> (£100k) ac <i>Awtomeiddio prosesau cyllidol yr Adran</i> (£64k) ond mae'r Adran yn gweithio i symud ymlaen gyda rhain. Mae 6 cynllun pellach gwerth cyfanswm o dros £302k wedi llithro ond mae'r Adran yn gweithredu i symud rhain yn eu blaen; y 3 mwyaf yw <i>Adolygiad pecynnau Gofal Iechyd Parhaus</i> (£150k), <i>Gwella prosesau gwaith drwy gynnal adolygiad Ffordd Gwynedd a defnyddio modiwlau cyllid y system TG newydd o fewn yr Adran Oedolion</i> (£40k) ac <i>Ail-strwythuro'r Gwasanaeth Busnes</i> (£49k).
Plant a Chefnogi Teuluoedd	2,295,738	2,295,738	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	6,038,160	5,667,410	237,750 8	133,000 1	Gyda'r cynllun Trefniadau Fflyd (£133k) bu oediad oherwydd gorfodaeth i ail agor trafodaethau gyda'r Undebau ac yna sefyllfa Covid. Mae'r cynllun yma bellach yn derbyn sylw gan obeithio symud yn ei flaen yn ystod 2022/23. Mae 8 cynllun pellach gwerth cyfanswm o bron i £238k wedi llithro ond mae'r Adran yn gweithio i symud rhain yn eu blaen, y cynlluniau mwyaf yw <i>Canolfannau Ailgylchu: codi ffi ar fasnachwyr a chodi ffi ar waredu deunyddiau DIY</i> (£90k) ac <i>Ail-strwythuro'r Adran</i> (£50k).
Ymgynghoriaeth	602,670	602,670	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2015/16 I 2020/21 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2015/16 i 2020/21 £	Cynlluniau wedi eu gwireddu £	Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro £ - nifer	Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni £ - nifer	Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	403,240	383,220	20,020 2	-	Mae llithriad ar 2 gynllun sef <i>Arbedion yng nghyllideb y Crwner</i> gwerth £13.8k gan ei fod yn seiliedig ar ragamcaniad a wnaethpwyd rhai blynyddoedd yn ôl ond sydd eto heb ddigwydd a'r cynllun <i>Lleihau 2 ddiwrnod ar gefnogaeth weinyddol Gwasanaeth Etholiadau a Chyfreithiol (£6.22k)</i> .
Tai ac Eiddo	641,180	616,180	-	25,000 1	Mae risg o wireddu arbedion o £25k yn 2020/21 ar y cynllun <i>Lleihau dibyniaeth ar lety dros-dro trwy fuddsoddi mewn llety pwrpasol</i> . Gweler pwynt 5.6 yn yr adroddiad.
Is-gyfanswm	32,632,498	31,259,748	720,750 23	652,000 7	
Arbedion Rheolaethol	1,200,360	1,200,360	-	-	Holl gynlluniau'r cyfnod wedi'u gwireddu.
CYFANSWM - CYFRIFON TERFYNOL 2021/22	33,832,858	32,460,108	720,750 23	652,000 7	Yn nhermau ariannol (£), mae 96% o gynlluniau arbedion 2015/16 - 2020/21 wedi eu gwireddu.
CYFANSWM - ADOLYGIAD AWST 2022	33,832,858	32,659,728	501,130 14	672,000 8	Yn nhermau ariannol (£), mae 97% o gynlluniau arbedion 2015/16 - 2020/21 wedi eu gwireddu.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2021/22 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2021/22		Cynlluniau wedi eu gwireddu		Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
	£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		
Ysgolion	65,000	1	65,000	1	-		-		Mae'r un cynllun oedd efo targed yn 2021/22 wedi ei wireddu.
Amgylchedd	73,750	4	16,250	2	57,500	2	-		Bu llithriad ar dau gynllun sef <i>Darparu pwyntiau gwefru ceir trydan mewn meysydd parcio</i> , gwerth £37.5k a <i>Chyflawni arbedion drwy brynu'n rhatach (e.e. offer swyddfa a TG)</i> gwerth £20k.
Cefnogaeth Gorfforaethol	117,750	4 *	45,250	2	72,500	2	-		Bu llithriad ar 2 gynllun sef <i>Dileu un swydd swyddog adnoddau dynol ac un swydd ymgynghorydd adnoddau dynol (Ileihad staffio o 20%) drwy newid ein model gweithredu</i> (£60k yn 2021/22) a <i>Dileu'r Gwasanaeth Datblygu Sefydliad</i> (£12.5k yn 2021/22).
Cyllid	100,000	4	35,000	2	45,000	1	20,000	1	Mae risgiau i gyflawni arbedion y cynllun <i>Cynhyrchu incwm drwy atal twyll</i> (£20k yn 2021/22). Bu oediad mewn gwireddu £45k o arbedion ar y cynllun <i>Arbedion treth ar gynllun newydd Cyfraniadau Gwirfoddol Ychwanegol yn y maes Pensiwn i weithwyr y Cyngor</i> .
Economi a Chymuned	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2021/22.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	78,750	2	-		45,000	1	33,750	1	Mae'r Adran yn rhagweld rhai risgiau i gyflawni arbedion y cynllun <i>Adolygu'r trefniadau gweithredu o fewn yr Adran Oedolion</i> (£33.75k) gan fod rhwystrau ar gynlluniau eraill a Covid wedi amharu ar y gallu i symud y cynllun yn ei flaen. Bu oediad ar y cynllun <i>Gwell cydgordio gwasanaeth gyda'r Adran Plant a Theuluoedd ar adeg oed trosglwyddo</i> , ond mae'n symud yn ei flaen (£45k).
Plant a Chefnogi Teuluoedd	23,170	1	23,170	1	-		-		Mae'r un cynllun oedd efo targed yn 2021/22 wedi ei wireddu.

Tud. 57

Adran	Cyfanswm Arbedion 2021/22		Cynlluniau wedi eu gwireddu		Wrthi'n gweithredu, ond wedi llithro		Cynlluniau sydd hefo rhai risgiau i gyflawni		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
	£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		
Prifffyrdd a Bwrdeistrefol	206,250	3 *	105,000	1	26,250	1	75,000	1	Ar gau cyfrifon 2021/22 roedd oediad o wireddu arbedion o £75k ar y cynllun <i>Cynyddu ffioedd am gasglu gwastraff gan fusnesau</i> . Bu llithriad mewn gwireddu'r arbedion cynllun <i>Pont Abermaw – peidio talu Network Rail am yr hawl tramwy dros y bont</i> (£26.25k yn 2021/22). Mae'r Adran yn parhau i fod mewn trafodaethau gyda Network Rail.
Ymgynghoriaeth	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2021/22.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2021/22.
Tud:58 Tai ac Eiddo	302,050	5	227,050	4	-		75,000	1	Mae risg o wireddu arbedion o £75k yn 2021/22 ar y cynllun <i>Lleihau dibyniaeth ar lety dros-dro trwy fuddsoddi mewn llety pwrpasol</i> . Gweler pwynt 5.6 yn yr adroddiad.
CYFANSWM - CYFRIFON TERFYNOL 2021/22	966,720	24	516,720	13	246,250	7	203,750	4	Yn nhermau ariannol (£), mae 53% o gynlluniau arbedion 2021/22 eisoes wedi eu gwireddu a 25% o gynlluniau pellach lle bu oediad ond yn symud yn eu blaen.
CYFANSWM - ADOLYGIAD AWST 2022	966,720	24	624,220	16	213,750	5	128,750	3	Yn nhermau ariannol (£), mae 65% o gynlluniau arbedion 2021/22 eisoes wedi eu gwireddu a 22% o gynlluniau pellach lle bu oediad ond yn symud yn eu blaen.

* cynllun wedi ei wireddu yn rhannol mewn un blwyddyn ariannol ond eto i'w wireddu yn llawn.

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2022/23 FESUL ADRAN

Adran	Cyfanswm Arbedion 2022/23		Cynlluniau wedi eu gwireddu		Cynlluniau ar drac i gyflawni'n amserol		Cynlluniau sydd yn llithro a gyda rhai risgiau i gyflawni'r arbedion		Sylwadau'r Pennaeth Cyllid
	£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		£ - nifer		
Addysg	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23.
Amgylchedd	12,500	1	-		12,500	1	-		Mae'r un cynllun sydd wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23 ar drac i gyflawni'n amserol.
Cefnogaeth Gorfforaethol	100,000	1	100,000	1	-		-		Mae'r un cynllun sydd wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23 wedi ei gyflawni.
Cyllid	25,000	1	-		-		25,000	1	Bu oediad ar y cynllun <i>Cynhyrchu incwm drwy atal twyll</i> .
Economi a Chymuned	70,000	1	-		-		70,000	1	Mae'r cynllun sy'n ymwneud â Neuadd Dwyfor gyda risgiau i wireddu.
Oedolion, Iechyd a Llesiant	100,000	1	-		100,000	1	-		Mae'r un cynllun sydd wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23 ar drac i gyflawni'n amserol.
Plant a Chefnogi Teuluoedd	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23.
Priffyrdd a Bwrdeistrefol	287,500	3 *	32,500	1	-		255,000	2	Mae risgiau o wireddu arbedion o £150k y cynllun <i>Newid trefniadau gwaith casglu gwastraff i shifftiau a chylchdeithiau llai</i> . Bu oediad ar y cynllun <i>Newid Teledu Cylch Cyfyng sydd gyda gofalwyr yn monitro i gyfundrefn 'heb ofalwyr'</i> (£105k).
Ymgynghoriaeth	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23.
Tîm Rheoli Corfforaethol a Chyfreithiol	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23.
Tai ac Eiddo	-		-		-		-		Dim targed arbedion wedi ei broffilio ar gyfer 2022/23.
CYFANSWM	595,000	8	132,500	2	112,500	2	350,000	4	Yn nhermau ariannol (£), mae 22% o gynlluniau arbedion 2022/23 eisoes wedi eu gwireddu a 19% pellach ar drac i gyflawni'n amserol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol.

* cynllun wedi ei wireddu yn rhannol mewn un blwyddyn ariannol ond eto i'w wireddu yn llawn.

ATODIAD 4

TROSOLWG CYNLLUNIAU ARBEDION 2023/24 YMLAEN MESUL ADRAN

Adran	2023/24	2024/25	2025/26	Cyfanswm Arbedion 2023/24 hyd at 2025/26	
	£	£	£	£ - <i>nifer</i>	
Economi a Chymuned	170,000	15,000	-	185,000	2
Oedolion, Iechyd a Llesiant	935,250	-	200,000	1,135,250	4
Plant a Chefnogi Teuluoedd	23,840	-	-	23,840	1
CYFANSWM	1,129,090	15,000	200,000	1,344,090	7